

Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна

Економічний факультет

Кафедра економіки та менеджменту

Кваліфікаційна робота бакалавра

на тему: «ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ
РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА»

Виконав: студент 4 курсу,
гр. ЕХз 41

Спеціальності 073 «Менеджмент»
Освітньо-професійної програми
«Менеджмент бізнес-процесів»

_____ Микита КУЛАБУХОВ

Керівник наукової роботи: кандидат
економічних наук, доцент

_____ Світлана БАБИЧ

Рецензент: кандидат
економічних наук, доцент
Національний аерокосмічний
університет ім. М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
_____ Гатило В.П.

Харків – 2023

ЗАВДАННЯ

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ	6
1.1. Економічний зміст та значення інвестиційних ресурсів	6
1.2. Види та форми інвестиційних ресурсів підприємства	13
1.3. Принципи та методи формування інвестиційних ресурсів	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ПАТ «УКРТЕЛЕКОМ»	32
2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика діяльності ПАТ «Укртелеком»	32
2.2. Оцінка економічних аспектів діяльності ПАТ «Укртелеком»	39
2.3. Дослідження та розробка заходів підвищення ефективності використання інвестиційних ресурсів ПАТ «Укртелеком»	44
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	56

ВСТУП

Здійснення інвестиційної діяльності вважається невід'ємною складовою економічного управління організацій, що вимагає визначення організаційно-економічних форм і методів управління усіма етапами інвестиційних процесів. Результатом інвестиційних бізнес-процесів на рівні окремих організацій визначається основним чином розширенням відтворенням засобів виробництва, яке потребує забезпечення відповідними ресурсами, тобто використання необхідних інвестиційних коштів. Тому, інвестиції, які спрямовані цілі модернізації виробництва, вилучаються із процесу розширеного відтворення на період необхідний для введення в дію основних засобів. У майбутньому ці ресурси у певному часі повертаються інвестору у процесі виробництва та реалізації виробленого продукту.

Обмеження власних ресурсів, наявність інфляційних процесів, високі пропозиції ставок банківських кредитів, які головним чином перевищують рентабельність виробничої діяльності, вимагають теоретичного обґрунтування і можливості практичного застосування в умовах кризи. Саме тому, дослідження особливостей формування інвестиційних ресурсів на вітчизняних підприємствах в кризових умовах, являється сьогодні надзвичайно актуальними.

Підходи з формування інвестиційних ресурсів, їх оптимального залучення та впливу на економічні аспекти досліджуються в сучасній літературі. Питаннями теоретичних та практичних засад займалися вчені-економісти: Білик Р.С., Бутко М.П., Данілов О.Д., Дорошенко Т.В., Захарін С.В., Козяр Н.О., Майорова Т.В., Соколов С.А., Цвейг Джейсон та ін [5, 8, 11, 12, 14, 20, 22, 33, 38].

У наукових дослідженнях по цій темі відсутній однозначний підхід до формування структури джерел фінансування інвестицій для ефективного виконання інвестиційних проєктів. Недостатньо чітко встановлено взаємозв'язки між структуруванням інвестиційних ресурсів та ефективністю їхнього залучення.

Ціллю кваліфікаційної роботи є узагальнення теоретичних засад, проведення аналізу та опрацювання напрямів результативного застосування інвестиційних

ресурсів компанії в сучасних умовах. Для досягнення означеної мети необхідним є вирішення наступних завдань:

- розкрити економічний зміст та значення інвестиційних ресурсів;
- розглянути класифікацію інвестиційних ресурсів організацій;
- визначити основні принципи, джерела формування інвестиційних ресурсів;
- оцінити фінансово-економічну діяльність організації;
- провести аналіз динаміки, структури, джерел формування та ефективності використання інвестиційних ресурсів ПАТ «Укртелеком»;
- запропонувати заходи підвищення ефективності використання інвестиційних ресурсів ПАТ «Укртелеком».

Об'єктом дослідження є процеси формування та залучення інвестиційних ресурсів ПАТ «Укртелеком».

Предметом дослідження є теоретичні засади і практичні аспекти, щодо формування та підвищення ефективності використання інвестицій.

У дипломній роботі використовувалися наступні методи дослідження: теоретичного пошуку і узагальнення - при визначенні теоретичних аспектів, порівняння і методи економічного аналізу – при аналізі показників діяльності та використання інвестиційних ресурсів, графічний – при наочному відображенні результатів дослідження дипломної роботи.

Інформаційною базою даного дослідження є нормативно-правова база, наукові та методичні праці вчених, монографії, матеріали періодичних видань, фінансова звітність, електронні інформаційні джерела.

Практична значущість кваліфікаційної роботи обумовлена тим, що наявні в ній узагальнення теоретичних й методичних напрацювань та практичні розробки заходів забезпечення ефективного застосування інвестицій спрямовані на підвищення ефективності бізнес-операцій ПАТ «Укртелеком» в перспективі та поточній діяльності компанії.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

1.1. Економічний зміст та значення інвестиційних ресурсів

Інвестиції вважаються одним з невід’ємних аспектів ринкового середовища, їх спрямування на стійкий, поступовий та регульований розвиток суспільного виробництва. Недооцінювання ролі інвестиційної діяльності, а також звуження її функцій неодмінно призведе до диспропорції та загострення суперечностей задля економічного розвитку суспільства.

Відповідно законодавству України інвестиціями вважаються різні майнові та інтелектуальні цінності, що були вкладені в об’єкти підприємницької та некомерційної діяльності задля отримання прибутку або соціального ефекту [1].

Існує значне різноманіття підходів до визнання інвестицій, як складної і багатоаспектної економічної категорії, які можна виділити в чотири групи [9]:

а) інвестиції, що визначаються на основі платежів, зокрема потік оплати та виплат (витрат), який починається з виплат (витрат) [23];

б) інвестиції, які визначаються на базі майна — такі інвестиції розглядають, як процес трансформації капіталу в предмети майна в складі активу балансу фірми, в тому числі і в цінні папери;

в) комбіноване поняття інвестицій — це вкладення, які спрямовуються на розширення бізнесу, а також створення оптимальних умов реалізації бізнес-процесу;

г) інвестиції, що визначаються на базі диспозиційного поняття — це процес інвестування, який передбачає зв’язок із фінансовими засобами, завдяки цьому знижується рівень вільного розпоряджання ними компанією [6].

Ж. Перар в основі комбінованого підходу вирізняє такі типи інвестицій:

- задля трансформації чи підтримки необхідного ступеня устаткування;
- задля розширення бізнесу при зростанні потужності;

- задля створення новітніх видів продукту, завдяки науково-дослідним операціям та впровадження дієвих інструментів його просування на ринку;
- через механізм участі у капіталі інших організацій;
- обов'язковий тип інвестицій (для запобігання забруднення навколишнього середовища, тощо) та стратегічний (поглинання інших організацій або розширенням капіталовкладень) [10].

У період 1970-1990 років, щодо інвестицій панувало два підходи: «ресурсний» і «витратний». Відповідно другого підходу, інвестиціями вважались зрозумілі витрати на вдосконалення або збільшення техніко-технологічної бази. Стосовно ресурсного погляду, інвестиції розглядались, як підґрунтя відтворення основних засобів. Суттєвим недоліком обох підходів статичний характер розглянутого об'єкта, яка ґрунтується на відокремленні одного з елементів інвестування (витрат, ресурсів).

Стосовно погляду Мочерного С.В., інвестиціями вважаються довготермінові вкладання капіталу в різні сфери з ціллю привласнення прибутку [24, с. 271]. В економічних словниках подаються дефініції: «інвестиції стосовно мікрорівня, це вкладання грошей в розвиток продуктивних сил суспільства» [13, с. 631]; «інвестиції - це будь-які цінності, в різноспрямовані види діяльності» [30]. І. Бланк розуміє інвестиції, саме як довгострокове вкладення грошового еквіваленту в діяльність задля прибутку.

Дослідивши існуючі підходи окреслимо ознаки інвестицій [7, с. 225]:

- процес реалізації ґрунтується на різноманітних ресурсах у кількісному та вартісному аспекті;
- завжди пов'язаний зі збільшення капіталу;
- прогнозований обсяг дохід ототожнюється з вкладеними ресурсами;
- процес реалізації пов'язується із трансформацією капіталу в певні активи;
- протягом реалізації інвестиційного проекту інвестиції можуть бути реінвестовані, за рахунок невилучених накопичень.

В умовах ринково орієнтованої економіки роль об'єкту інвестування має значення. На перший план для будь-якого інвестора, що прийняв рішення задля

фінансування певного проекту, об'єкт інвестування стає засобом для досягнення запланованої мети. Відповідно повстає проблема пошуку потрібних ресурсів.

Зазначимо, що для активізації інвестиційних процесів, взаємопов'язаних із можливостями завжди потрібно обґрунтування обсягів інвестиційних ресурсів.

Під «ресурсами» прийнято розуміти певні запаси чого-небудь або можливості, які будуть використані у разі потреби (кошти, джерела надходження).

Під інвестиційними ресурсами розуміють будь-які прояви ресурсів (матеріальних чи нематеріальних, фінансових, тощо), які будуть використані з зиском при вкладені в встановлений об'єкти [6, с. 161].

Відповідно інвестиційних ресурсів, то їх можна окреслювати, як капітал в матеріалізованій формі, втілений в засобах виробництва, так і капітал, не матеріалізований у активів, що залучається для здійснення вкладень в певний бізнес-процес. Тобто це кошти, за допомогою яких здійснюється виділення долі суспільного продукту, що спрямований розвинення соціально-економічної системи суспільства.

В науці сформувалися два основних підходи до сприйняття інвестиційних ресурсів фірми. Стосовно першого це усі прояви фінансових активів, що залучаються до інвестиційного процесу, тобто їх окреслюють, як різновид фінансових ресурсних можливостей. Аналогічне бачення є доволі поширеним, приміром його дотримуються Бланк І., Шарп У., Александер Г. Відповідно другого бачення (підходу) інвестиційними ресурсами визначають «цінності, які вкладають в ті або інші проекти з ціллю нарощування багатства» [39].

Уточнемо ознаки інвестиційних ресурсів підприємства:

- окреслюють потенційну здатність нарощувати дохід або отримувати ефект (економічний, соціальний) але при раціональному управлінні ресурсами;
- існування різноманітних форм прояву задля використання в інвестиційному процесі (трансформація грошей у інші форми);
- являються об'єктом купівлі-продажу ринкових взаємовідносин на інвестиційному сегменті ринку;

- вважаються джерелом доходу інвестора, його факторами ризику не отримання бажаного результату;
- відображують фактор ліквідності (забезпечення вивільнення грошової суми при продажу на ринку);
- підкреслюють певні переваги, бо саме перед інвестором завжди існує альтернатива - вибір вкладання в проєкти з різною прибутковістю на коливанням часу окупності [37].

Інвестиційне середовище можна розглядати, як певну різноманітність чинників, що надають можливість залучення інвестиційного потенціалу конкретного суб'єкта (компанія, вид діяльності, регіон, тощо). Узагальнимо, що реалізація інвестиційного процесу відбувається при взаємодії наступних елементів: середовища, задіяних ресурсів та використаного потенціалу [35].

В сучасному ринковому просторі, до традиційних ресурсів інвестування, відбувається уточнення обов'язкових складових – людського потенціалу та інформації, бо вони знаходяться на тлі розвитку знань і не мають прямого зв'язку з фінансовими аспектами. Саме ці елементи впливають на процес інвестування та значно змінюють його структуру замінюючи певну частину традиційних ресурсів. Цей аспект властивий усім країнам, бо саме завдяки йому зростає можливість задля соціально-економічного розвитку.

Відповідно викладеного дослідження, повстає пріоритетність розвитку спрямувань економіки, що окреслюють якісні аспекти інвестування в державі (освіта, здоров'я суспільства, комунікаційний простір та збереження довкілля). Зростання інвестиційного потенціалу взаємопов'язано зі збільшенням нових альтернатив інвестиційних ресурсів, а його реалізація знаходиться під впливом інвестиційного середовища (різноманітних чинників впливу) [34].

Головним джерелом задля відтворення та розвинення вважаються накопичення (частка національного доходу), що спрямовується на всебічний розвиток новітніх бізнес-процесів, модернізацію основних засобів або формування резервів. Речова форма нагромадження складається з приросту елементів техніко-

технологічної бази, а грошова завдяки перерозподілу. Етапи та елементи формування інвестиційних ресурсів показано на рис. 1.1.

Рисунок 1.1 – Алгоритм створення національних інвестиційних ресурсів [32]

Необхідно відзначити, що досить частим є ототожнення основ відтворювальних процесів основних засобів (ОЗ) з фінансуванням капітальних вкладень, але їх сутність різниться. Відтворювальний процес ОЗ відбувається значно раніше джерел капіталовкладень, тобто вони проявляються у формі відшкодування ВВП (національного продукту), певної частини ВНД (національного доходу) суспільства. В період трансформації формуються доходи вторинного рівня, що розглядається джерелами фінансування капіталовкладень.

Зображена на рис. 1.1 схема процесу формування інвестиційних ресурсів підкреслює саме створення на національному рівні не зважаючи на іноземне походження капіталу, як джерело. Однак варто враховувати, що деяка доля інвестицій буде вкладена в закордонні об'єкти, тобто трапляється відтік капіталу за межі країни.

Процедуру створення інвестиційних ресурсів для компаній, через відповідний ринок, можна схематично відобразити на (рис. 1.2).

Рисунок 1.2 – Процес залучення інвестицій через інвестиційний ринок [36]

По-перше формування відбуватися через: 1) купівлю цінних паперів фірм; 2) надання державою певних субвенцій (кредитів, дотацій, тощо); 3) здійснення внеску інвесторами грошей в статутний капітал; 4) об'єднання капіталу.

По-друге формування здійснюється через посередників (банки, фонди, тощо), які зосереджуючи кошти населення та інших суб'єктів економічної діяльності, зобов'язуються реінвестувати надані заощадження з приростом прибутку. Відповідно, саме тому вони виходять на ринок у вигляді інституційних інвесторів та кредиторів.

Резюмуючи підкреслимо, що залучені компанією на інвестиційному ринку ресурсні елементи додаються до наявних у власному розпорядженні, та формують загальну суму інвестицій. Значний час проходження інвестиційного циклу і значна сума коштів вимагають угруповання на матеріальні та нематеріальні ресурси, обіг яких опосередковується грошовими потоками. Відповідно відбувається накопичення національного доходу і формування резервів для відшкодування та відтворення ОЗ [27].

Кругообіг інвестиційних ресурсів відображено на рис. 1.3.

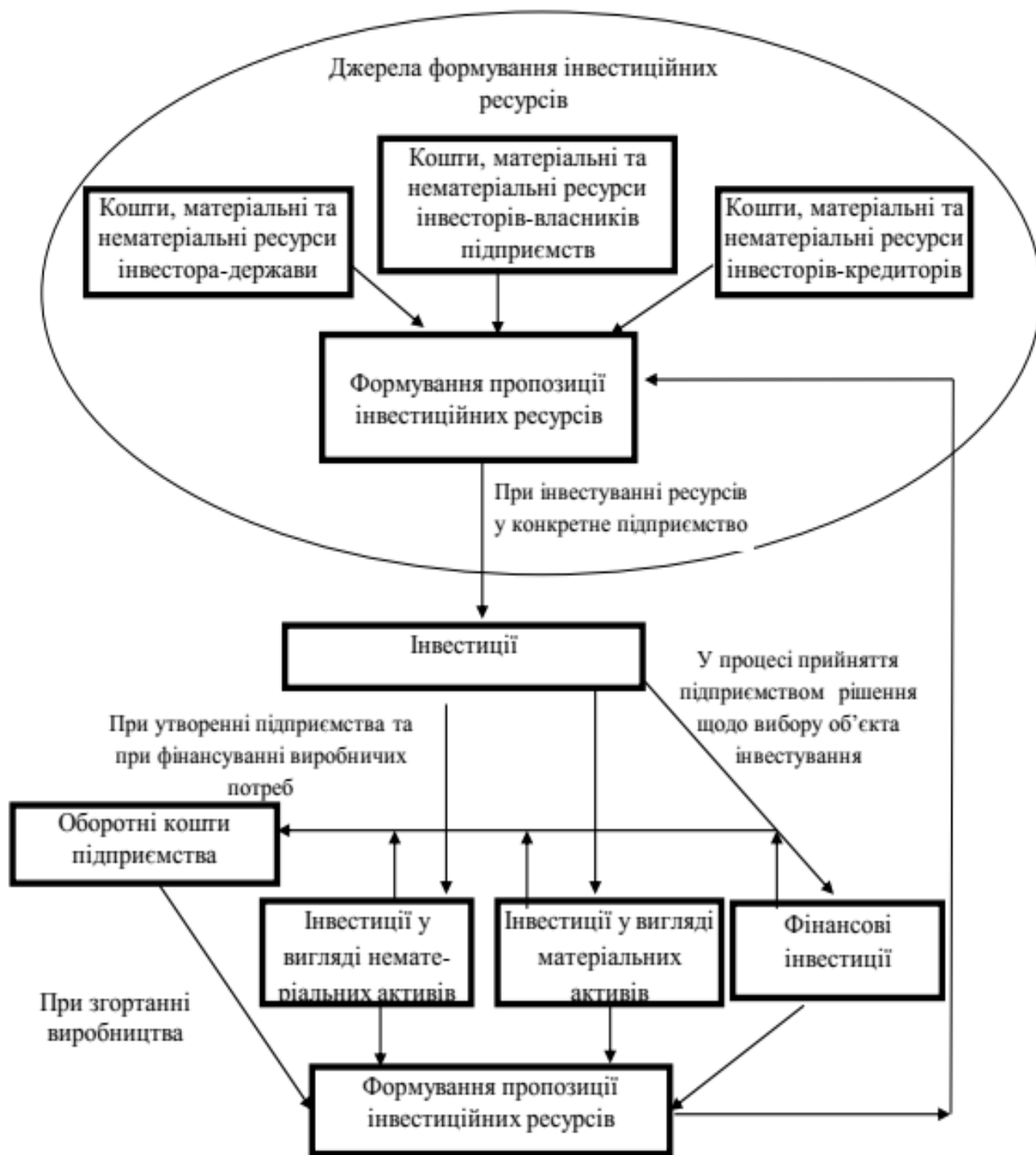

Рисунок 1.3 – Кругообіг інвестиційних ресурсів [18]

На основі проведених досліджень можна визначити інвестиційні ресурси компанії, як економічні елементи, що проявляються у різній формі та можуть вкладатися у інвестиційний об'єкт задля досягнення запланованої мети інвестиційного процесу. Таке визначення поглиблює розглянуті дефініції, а також

зважає на той факт, що інвестиційні ресурси можливо здійснювати не лише у вартісній формі.

Задля оцінки взаємозв'язку умов фінансування та рентабельності інвестування досліджено різноманіття факторів, які умовно угруповано: встановлення взаємозв'язку інвестиційної діяльності та пошуку джерел фінансування; залежність прибутковості фірми від джерел фінансування; обрання обґрунтованої дивідендної політики, яка позитивно відображується на вартості акціонерного капіталу; врахування податкової системи на раціональність використання інвестиційних ресурсів [38].

1.2. Види та форми інвестиційних ресурсів підприємства

Існування значної різноманітності відображення інвестиційних ресурсів зумовлює необхідність угруповання їх класифікації за ознаками. Вивчення джерел дослідників теорії [3, 15, 17, 19, 29] дозволило узагальнити існуючі класифікації інвестиційних ресурсів за різними спрямуваннями (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Класифікація інвестиційних ресурсів

Класифікаційна ознака	Види ресурсів	Зміст
За характером об'єкта інвестування	матеріальні	вкладаються у землю, споруди, обладнання
	нематеріальні	вкладаються у інновації, рекламу, персонал, соціальну сферу, організацію підприємства
	фінансові	вкладаються у цінні папери
	реальні	вкладення коштів у реальні активи, як матеріальні, так і нематеріальні; їх ще називають виробничі або капітальні вкладення
За формами інвестування	валові	характеризують загальний обсяг ресурсів, що спрямовують на нове будівництво, реконструкцію і розширення, технічне переозброєння, на підтримку діючих потужностей
	чисті	характеризують вкладення капіталу у нові потужності та виробничий апарат; чисті інвестиції менші від валових на величину амортизації
	інноваційні	вкладення коштів у нематеріальні активи, що забезпечують розвиток науково-технічного прогресу
	інтелектуальні	капітал, вкладений у наукове дослідження тієї чи іншої сфери, або окремого товару, підготовку і перепідготовку товару
	екологічні	вкладення капіталу у розвиток очисних систем та інших природоохоронних заходів

Продовження табл. 1.1

Класифікаційна ознака	Види ресурсів	Зміст
За формою власності	державні	фінансують з держбюджету і місцевих бюджетів; мають стабільний характер і більший термін окупності, що приваблює підприємства
	приватні	вкладення коштів, здійснюване населенням, колективними підприємствами, недержавними підприємствами; термін окупності менший ніж у державних інвестицій
	іноземні	вкладаються іноземними інвесторами; несприятливі тим, що вкладаються не у останні досягнення НТП, а більше спрямовані на використання дешевої робочої сили
	спільні	випускаються у вигляді інвестиційних сертифікатів інвестиційними фірмами
За джерелами формування	власні	за рахунок засновницьких внесків, амортизаційних відрахувань, прибутку
	позикові	за рахунок кредитів банків та інших фінансових установ, векселів, грошових коштів під розміщення облігаційних позик, лізингу
	залучені	емісія акцій, цільове фінансування, внески сторонніх вітчизняних і зарубіжних інвесторів до статутного фонду
За країною вкладання	внутрішні	вкладаються у середині країни
	зовнішні	вкладаються за кордоном
За характером участі у інвестиційному процесі	прямі	вкладаються безпосередньо інвестором без допомоги посередників
	непрямі (портфельні)	інвестування здійснюється фінансовими посередниками, які вкладають кошти у цінні папери довготермінового характеру, що не передбачають отримання швидкого доходу; бувають як внутрішніми так і зовнішніми
За терміном використання	коротко-термінові	від 1 місяця до 3 років
	середньо-термінові	від 3 до 10 років
	довго-термінові	понад 10 років

Всі інвестиційні ресурси, які виникають на рівні організації задля здійснення процесу інвестування, залучаються у бізнес-процес у різних формах (рис. 1.4).

Використання фінансових ресурсів, приміром коштів, в інвестиційному процесі відіграє найбільш важливе значення. По-перше, вони можуть перетворюватися на будь-яку іншу форму через придбання потрібних елементів техніко-технологічної бази, ноу-хау та інноваційних розробок, інших виробничих елементів, а, по-друге, лише грошова форма інвестицій надає більшу альтернативу

інвестору при обранні об'єкту інвестування. Форма прояву у вигляді цінних паперів, приміром в статутний капітал, майже не застосовуються в Україні. Інвестиційні ресурси у цих формах вкладаються тільки в процес виробництва [21].

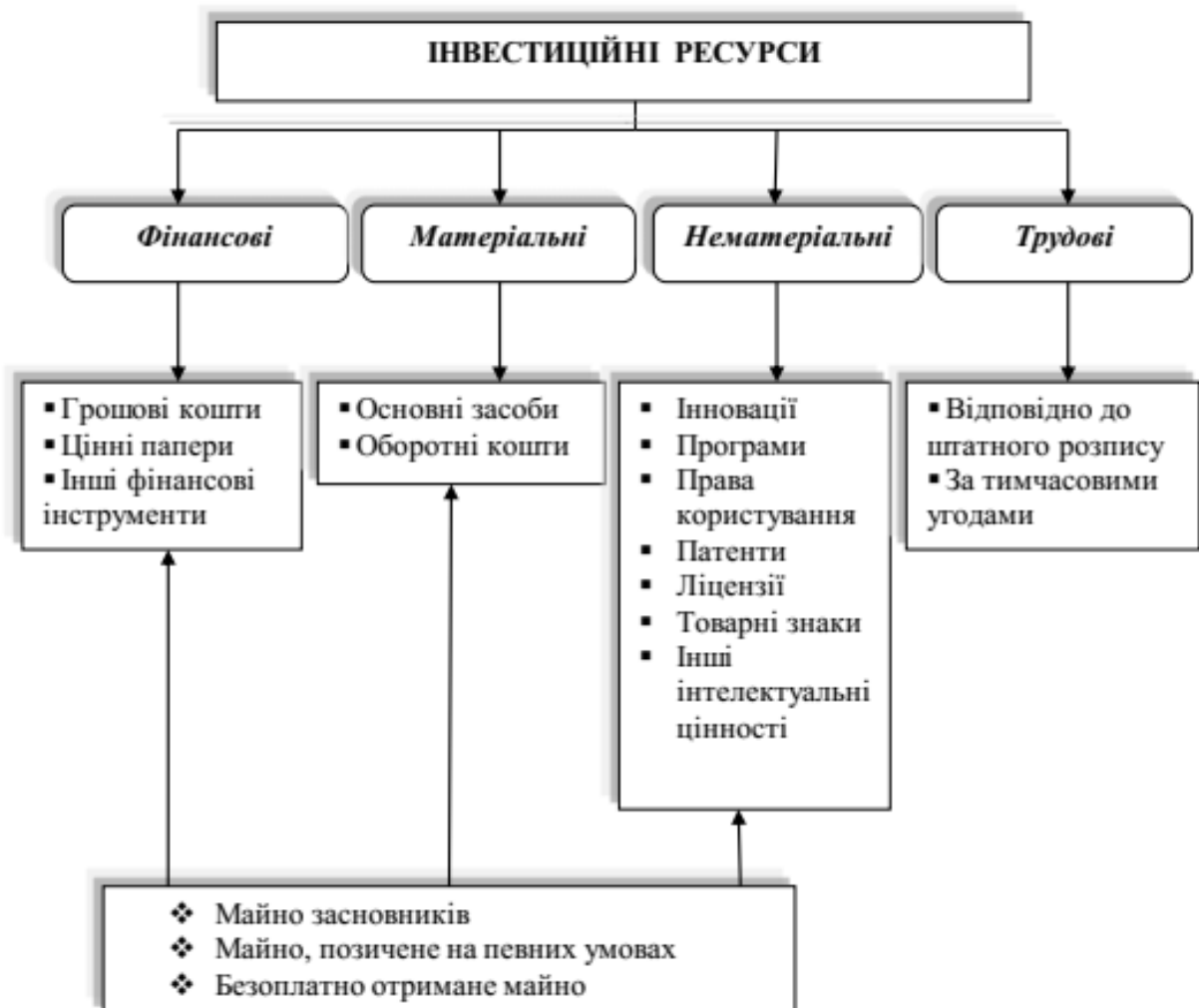

Рисунок 1.4 – Форми залучення інвестиційних ресурсів

Окреслюючи фінансові інвестиції зауважимо, що це використання грошей задля усіляких фінансових інструментів: придбання цінних паперів, використання депозитів або банківських вкладів, тощо. Вони аналізуються, як активна форма альтернативного вживання, тобто використання вільного капіталу на тимчасовий період або інструментарій реалізації довгострокових цілей, пов'язаних з диверсифікацією бізнес-процесу.

Фінансовим інвестиціям притаманні певні особливості:

- використання у двох напрямках: можливість отримати додатковий

інвестиційний дохід при наявності вільних грошових сум або їх захист від інфляційного процесу;

- представлення організаціям обрання широкого спектру інструментарію інвестування по шкалі (ризик – ліквідність);

- пильний та змістовний моніторинг процесів інвестування, виходячи з багатогранності інфраструктури на фінансовому ринку.

У межах підприємницької діяльності можливо реалізовувати:

1. Вкладення грошових сум у статутні фонди спільно-створених організацій – даний прояв інвестування підкреслює саме взаємозв'язок з реалізацією операційного функціонування фірми та констатує посилення стратегічних хазяйських взаємовідносин у постачальних бізнес-операціях (через причесаність до їх статутного капіталу); трансформацію на краще власної інфраструктури бізнес-процесу (залучення грошей задля розвинення транспортної, складської чи іншої спрямованості раціонального функціонування); розширення можливостей перспективних напрямів збутових операцій та виходу на інші ринкові сегменти (через грошову участь в статутному фонді торгових фірм); також завдяки різноманітним формам здійснення диверсифікації бізнес-процесу, тощо.

Наведений різновид фінансової спроможності інвестування чимало в чому замінює уявлення про реальне інвестування та одночасно окреслюється нижчою капіталомісткою і вважається значно оперативнішим. Пріоритетним аспектом даного різновиду інвестування є не стільки результат високого рівня отриманого прибутку (хоча на мінімальному рівні він повинен забезпечуватись), скільки створення передумов фінансового тиску на фірму задля отримання стабільного, запланованого прибутку операційного здійснення бізнес-процесу.

2. Отримання доходу через вкладення капіталу в певні прибуткові інструменти – такий різновид фінансової капіталізації спрямовується найперше на ефект від раціонального розміщення тимчасово вільних грошових сум фірми. До головних спрямувань інвестування в даному сенсі можна віднести вигідне депозитне розміщення вільних грошових активів в обраному комерційному банку. Така можливість, як правило застосовується на короткий період часу та спрямовується на збільшення інвестиційного прибутку.

3. Наостаннє окреслимо отримання доходу через вкладення грошових сум у

фондові інструменти, що вважається найбільш масовим та перспективним різновидом інвестицій. Він відзначається вкладенням капіталу в різноманітні цінні папери, які вільно конвертуються на фондовому ринку. Вживання цього різновиду інвестування окреслюється чималим альтернативним ухваленням інвестиційних рішень за інструментарієм чи термінами інвестування; більш значним рівнем регулювання державних органів та захищеністю; сучасністю організації функціонування інфраструктури фондового ринку та забезпеченістю оперативне-потрібної інформації, стосовно стану та кон'юнктури даного ринку за окремими сегментами чи іншими спрямуваннями. Провідною ціллю такого різновиду є формування та нарощування інвестиційного прибутку, хоча інколи може використовуватись для посилення фінансового впливу на поодинокі компанії за умов вирішення довгострокових завдань (через отримання контрольного пакету акцій чи достатньо-вагомого).

Стосовно реальних інвестиції, то це насамперед вкладення грошей у основний капітал компаній, функціонуючих у сфері виробництва або інвестиції, що спрямовуються на нарощування техніко-технологічної бази, саме тому у їх складі налічують:

1. Інвестиції у виробничі фонди:

- інвестиції оновлення, які реалізуються завдяки коштів, спрямованих у фонди на відтворення засобів виробництва, що були споживані у попередньому циклі;
- інвестиції спрямовані на розширення та розвиток (чисті інвестиції), що робляться використовуючи частину накопиченого для цього доходу;
- валовий прояв інвестування, що охоплює загально-масштабну трансформацію (модернізація, оновлення та розширення).

Стосовно інвестицій, що спрямовуються на відтворення виробничих засобів, то вони робляться в формі капіталовкладень. Їх окреслюють, як певну сукупність витрат у грошовому виразі, що спрямовані на формування нових, модернізацію та розширення існуючого устаткування, техніко-технологічне переоснащення діючих підрозділів функціонуючого бізнесу, введення в дію новітньої техніки в пріоритетних секторах економіки, також на будівництво соціальних об'єктів та розвиток соціальної інфраструктури. Саме тому, об'єктами капіталовкладень

вважаються елементи виробничих та інфраструктурних ланок організації.

За проявами процесу відтворення прийнято розглядати наступні підвиди здійснення капіталовкладень:

- по-перше здійснення нового будівництва, що стосується формування нових виробничих ланок (потужності), відповідно новітніх проєктів й на нових площах (створення філій, виробничих підрозділів фірми, окремо взятих виробничих процесів), які опісля завершення будівництва переводять на самозабезпеченість;
- по-друге відбувається розширення виробництва, яке пов'язано з відбудовою нових підрозділів у складі функціонуючої організації та збільшенням чинних виробничих об'єктів різного призначення;
- трансформаційні процеси реконструкції виробництва – передбачає переобладнання діючих ланок бізнес-процесу, що відбувається за узагальненим, комплексно-створеним та запланованим проєктом організації;
- проведення технічного переоснащення – передбачає комплекс заходів, що спрямовані на вдосконалення техніко-технологічного ступеня бізнес-операцій, цехове переоснащення, механізацію та автоматизацію окремих процесів, використання ноу-хау, усунення з бізнес-процесу зношеного устаткування (фізично, морально).

2. Переходячи до інтелектуальних інвестицій, бажано підкреслити вкладання у нематеріальні активи (інтелектуальна власність) компанії, що налічують певні прояви:

- виключна власність, тобто захищена патентами чи авторськими правами;
- інформаційна складова бізнесу, що не має правових аспектів захисту та втілюється у вигляді надбаних знань, ідей, умінь, кваліфікаційних навичок;
- власність, що підлягає ліцензуванню, тобто має вигляд прав власності (ліцензія) чи можливості передачі користування іншим (ліцензійна угода).

До об'єктів інтелектуальних інвестицій можна віднести винаходи, наукові теорії, плани, встановлені правила та процедури, програмні продукти, тощо. Відповідно вони здійснюються у наступних проявах:

- придбання та володіння особистих прав користування, що підтверджується отриманням патентів чи ліцензій, реєстрацією товарного знаку, тощо;
- отримання інформаційних послуг, через найм потрібних спеціалістів,

наприклад вчених за контрактом, або разове отримання послуг (консультаційні послуги у визначеній сфері, проведення експертиз, надання рекомендацій задля поширення діяльності, тощо);

- придбання інноваційних продуктів, а саме з використанням інтелектуальних впровадження у матеріальному прояві використання (проектно-кошторисна документація, програми, методики, ноу-хау);

- вкладення у розвиток людського потенціалу (витрати на новітні знання співробітників, підготовку до виконання сучасних функціональних операцій бізнес-процесу, можливості здійснення перепідготовки робітників, тощо).

3. Вкладення в інновації, трансформація грошей у сучасні нововведення, які спричиняють кількісні та якісні покращення підприємницької, зокрема виробничої діяльності. Інноваційну діяльність потрібно вважати формою інвестування, що відбувається задля покращення виробничо-соціальної сфери завдяки досягнень НТП та їх впровадження у організаційну систему.

До означеної діяльності включають:

- залучення до бізнес-процесу принципово нових елементів техніко-технологічної бази задля покращення функціонування;
- мультиплікація новітніх міжгалузевих процесів та структурних зрушень;
- реалізація науково-технічних проєктів з тривалим періодом окупності;
- фінансове забезпечення фундаментальних наукових проєктів задля здійснення якісних перетворень у державній економіці;
- розроблення, створення та уведення сучасних ресурсозберігаючих технологій, які спрямовуються на покращення екологічного середовища.

Розглядаючи інновації, як процес, то це відповідно здійснення підготовки, всебічного обґрунтування, подальше освоєння та контроль на всіх етапах введенням інвестицій у новинки різного спрямування. Даний процес є циклічним, супроводжується значним ризиком, пов'язаним з ймовірнісним характером успіху нової ідеї чи нового продукту.

Отже, основними формами інвестування є реальні і фінансові інвестиції, які в свою чергу мають різноманітні підвиди. Врахувавши усі різновиди та угруповання інвестиційних ресурсів за ознаками, візуалізуємо отримане уявлення (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Різновиди інвестиційних ресурсів

Вид інвестиційних ресурсів	ЗМІСТ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА
Внутрішні власні	◊ нерозподілений прибуток ◊ амортизаційні відрахування ◊ спеціальні фонди, що формуються за рахунок прибутку ◊ страхові відшкодування збитків, викликаних втратою майна ◊ довгострокові фінансові вкладення, строк погашення яких закінчується у поточному періоді ◊ частина основних засобів, що реінвестується шляхом продажу ◊ частина зайвих оборотних активів, що іммобілізується в інвестиції
Внутрішні позичені	◊ приріст заборгованості з оплати праці ◊ приріст заборгованості в розрахунках з бюджетом та позабюджетними фондами ◊ приріст заборгованості в розрахунках за страхуванням ◊ приріст іншої внутрішньої кредиторської заборгованості підприємства
Зовнішні власні	◊ акціонерний або наповни капітал ◊ кошти, що виділяються вищими холдинговими та акціонерними компаніями ◊ безоплатно надані державними органами або комерційними структурами кошти на цільове інвестування
Зовнішні позичені	◊ довгострокові кредити банків та інших кредитних структур ◊ прямі державні кредити ◊ інвестиційний податковий кредит ◊ комерційні кредити, що надаються постачальниками машин, обладнання та інших інвестиційних товарів підрядчиками (лізинг) ◊ кошти, що залучаються шляхом емісії та розміщення облігацій та інших боргових зобов'язань підприємства ◊ інші джерела формування позичених ресурсів (селенг, факторинг, форфейтинг тощо)

Отже, точне бачення сутності та складових інвестиційних ресурсів організації зумовлює можливість управління окремими процесами, здійснення їх раціонального формування і використання, що є запорукою успішної реалізації бізнесу.

1.3. Принципи та методи формування інвестиційних ресурсів

Створення інвестиційних ресурсів компанії потрібно з метою формування інвестиційних активів та оптимізації їхньої структури задля раціоналізації або трансформації бізнес-процесу, відповідно сучасної привабливості для інвесторів.

Враховуючи цю мету, сам процес має ґрунтуватися на певних принципах:

1. Перспективності інвестиційної діяльності. При раціональному формуванні об'ємів та структури потрібних інвестицій доцільно брати до уваги усі етапи життєвого циклу проєкту.

2. Принцип відповідності, тобто розрахована потреба в інвестиціях фірми віддзеркалює обґрунтований обсяг важливих ресурсів для реалізації процесу.

3. Оптимальність структури, тобто уявлення кінцевих результатів інвестування знаходиться в залежності від складу сформованих інвестиційних ресурсів. Відповідно оптимальний склад елементів забезпечує фінансову рівновагу розвинення компанії під час інвестиційного проєкту. Порушення оптимальності супроводжується ризики й може призвести до банкрутства.

4. Мінімізація витрат на створення інвестиційних ресурсів при залученні різних джерел, що відбувається в процесі управління вартістю капіталу організації задля максимізації прибутку.

5. Ефективність залучення інвестиційних ресурсів. Не задіяні елементи процесу, котрі тимчасово не використовуються під час інвестування, мають властивість до поступового зниження вартості. Відповідно важливо враховувати інфляцію та вплив несприятливих факторів, що можуть відобразитись на вартості за час реалізації інвестиційного проєкту [23].

Розглянувши принципи окреслимо стадії створення ресурсів інвестування:

I. Проведення аналізу на підґрунті минулих досягнень, під час якого підкреслюється потенціал компанії відповідно до запланованого обсягу інвестицій.

II. Узагальнений прогноз потреб інвестування: обґрунтована сума коштів; елементна структура інвестиційних ресурсах (реальне інвестування); деталізація часового постачання визначених потреб у прогнозному періоді проєкту.

III. Прогноз створення ресурсів за альтернативними джерелами, у тому числі власних (амортизаційні відрахування; страхові виплати компенсації збитків; надлишкові засоби, тощо); запозичених (цільові кредити, лізинг, тощо); залучених (акції, безоплатні вкладання тощо).

IV. Формулювання раціонально створених механізмів фінансування окремих програм (боргове фінансування, акціонування, оренда, субсидування, тощо).

V. Окреслення меж об'єму зовнішніх інвестиційних ресурсів. Він має встановлену частку капіталу, що не вдалось зібрати за рахунок внутрішніх потенційних можливостей (власників чи додаткової емісії акцій). чи за рахунок інших джерел інвестування. Тобто якщо сума внутрішніх власних, а також залучених коштів не забезпечує заплановану потребу, тоді ухвалюється рішення стосовно позичкових коштів.

VI. Обґрунтованість оптимізації складу джерел надходження ресурсів в компанію з урахуванням мінімізації різноспрямованості джерел. Її можна здійснити шляхом визначенням ціни капіталу та фінансової стійкості організації, а також на підставі прогнозованого прибутку та передбаченої рентабельності.

Стимулюючи відтворювальні процеси, важливо враховувати несприятливі явища, котрі впливають на економічну сталість, тобто взаємопов'язані з формуванням потрібних організації інвестиційних джерел.

У сучасному законі, стосовно інвестиційної діяльності, розглядається лише фінансова складова створення інвестиційних ресурсів, котрі угруповані за джерелами надходження [1].

Дослідженням зазначених проблем займалися різні науковці [2, 4], які в теперішніх умовах джерелами окреслюють: частину власного прибутку фірми, амортизаційні накопичення, залучення надлишків оборотних коштів, різноманітні прояви лізингу, додаткові вливання до статутного фонду, податковий кредит, тощо.

Головним джерелом інвестування компаній, як наразі так і в подальшому, вважатимуться власні кошти, бо виключають сторонню залежність. Зокрема, за рахунок власних джерел забезпечується понад 70 % інвестицій. Поміж боргових джерел переважають банківський кредит та інвестиційний лізинг. Стосовно залучених джерел, найбільш можливим є використання акціонерного капіталу, оскільки емісія вважається надійним аспектом інвестування, проте актуальним тільки для промислових організацій з акціонерною власністю. Поміж інших джерел виокремлюють: надання податкового кредиту; селенг, як різновид лізингу;

реінвестування через реалізацію певного обсягу основних засобів; безкоштовна видача цільових коштів; факторинг (в Україні дуже рідко).

Тому, на тлі розглянутого, крім угруповання за джерелами надамо уявлення за різними рівнями, враховуючи пріоритети використання (рис. 1.5). За допомогою такої класифікації потрібних джерел інвестування, можна скласти уявлення про основоположні джерела (вони зосереджуються на першому рівні), на котрі зауважують вітчизняні суб'єкти інвестиційної діяльності [25].

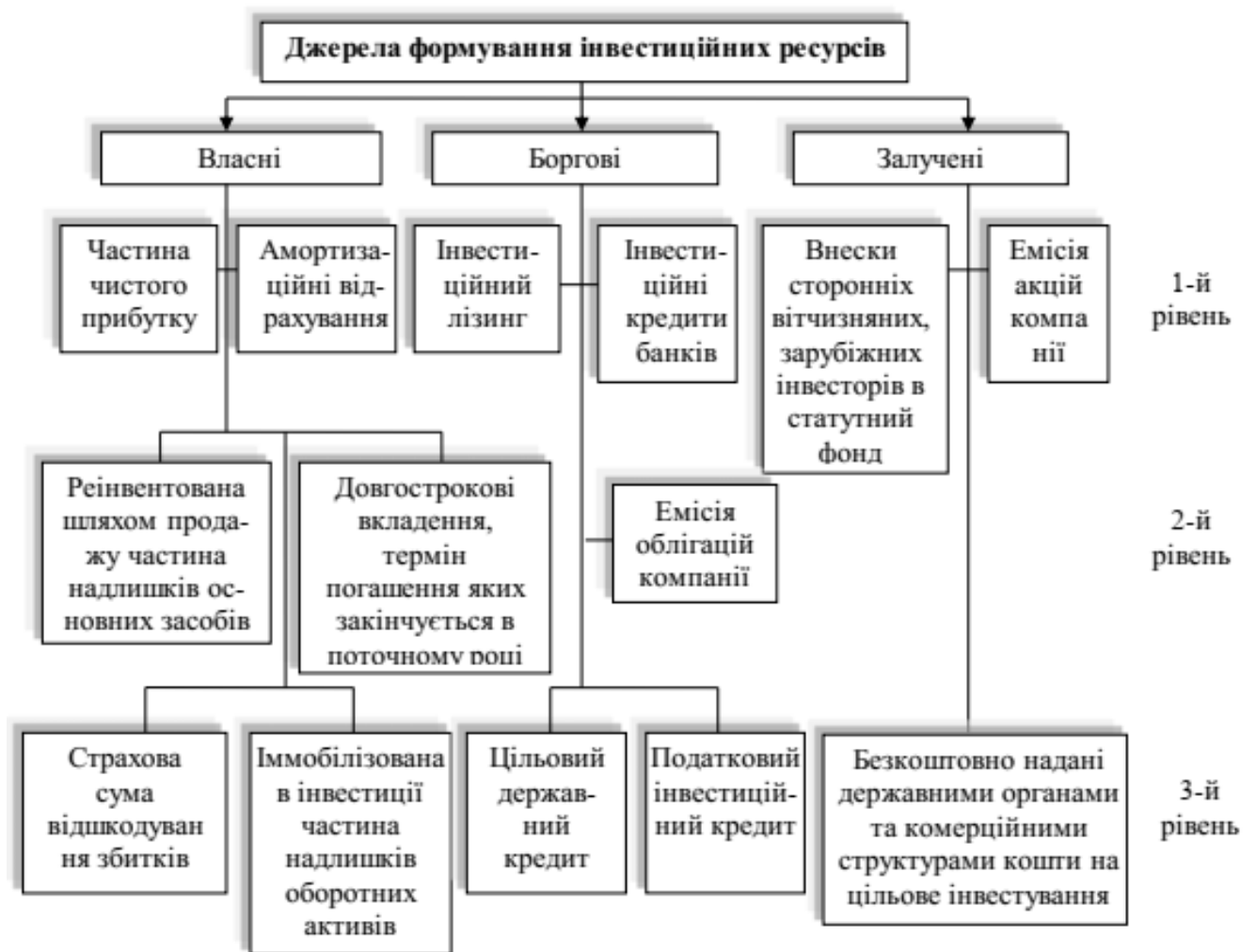

Рисунок 1.5 – Рівневі процеси інвестиційних ресурсів

Аналізуючи складові елементи інвестиційних джерел можливо окреслити сучасне сприйняття «джерела інвестиційних ресурсів», під яким прийнято розуміти

спрямування коштів у різні форми прояву в організації, що залучені задля встановлених потреб та залучення інвестиційних активів [31].

Наявність інвестиційних ресурсів, котрі знаходяться у власності організації підкреслюються, як джерела реалізації інвестиційного проєкту (табл. 1.3).

Таблиця 1.3 – Угрупування інвестиційних ресурсів організації [32]

Джерела формування інвестиційних ресурсів підприємства	
Власні	1. Частина чистого прибутку, що спрямовується на виробничий розвиток
	2. Амортизаційні відрахування
	3. Страхова сума відшкодування збитків, спричинених втратою майна.
	4. Раніше здійснені довготермінові фінансові вкладення, термін яких минає в поточному періоді
	5. Реінвестована шляхом продажу частина основних засобів
	6. Імобілізована в інвестиції частина надлишкових оборотних активів
Позикові	1. Довготермінові кредити банків, та інших кредитних інститутів (включно з форфейтингом та іноземними кредитами)
	2. Емісія облігацій підприємства
	3. Цільовий державний кредит, спрямований на конкретний вид інвестування
	4. Податковий інвестиційний кредит
	5. Інвестиційний лізинг
	6. Інвестиційний селенг
	7. Кошти фізичних осіб
Залучені	1. Емісія привілейованих та простих акцій підприємства
	2. Емісія інвестиційних сертифікатів інвестиційних засобів та компаній
	3. Безоплатно надані державними органами та комерційними структурами кошти на цільове інвестування
	4. Внески сторонніх, вітчизняних та зарубіжних інвесторів до статутного фонду підприємств неакціонерної організаційно-правової форми

Усі заплановані заходи інвестиційної діяльності організацій відбуваються саме за рахунок встановлених ресурсів, що важливо для підвищення результативності бізнес-процесу, бажаного рівня конкурентоздатності власного продукту та сприятиме всебічному розвитку економічних аспектів функціонування [28].

Досліджуючи угруповання існуючих джерел по створенню інвестиційних ресурсів, зауважимо, що до них належать усі прийнятні для функціонування певного бізнес-процесу, методи залучення наявних власних активів та інші. Однак такий спосіб не розмежовує процес формування капіталу та компенсації втрат від форс-мажорних обставин. Даний момент також підкреслює неоднозначність дифініцій сутності інвестицій.

Прибуток, необхідно розглядати наче джерело задля формування потрібних ресурсів для інвестицій фірми й зацікавлених інвесторів та внутрішню інвестицію (реінвестицію), без притягнення додаткових інвесторів. Утім прибуток є тільки джерелом створення ресурсів, а джерелом фінансування інвестицій виступає інвестор, котрий залишає прибуток у розпорядженні компанії та не використовує його у формі споживання.

Також до необґрунтованих власних джерел необхідно прирахувати твердження С.А. Соколова щодо амортизаційних відрахувань, котрі вкладаються інвесторами-акціонерами опосередковано, за рахунок реінвестування прибутку фірми [33, с. 22]. Підкреслюється тим, що використання необоротних активів ніяким чином не впливає на обсяг раніше до того створеного капіталу й амортизаційні відрахування не являються прибутком, а лише компенсацією попередньо здійснених фірмою витрат.

Виходячи із цього, можливо критично оцінити підходи, які схожі з тезою Майорова Т.В.: «... при реалізації інвестиційних проєктів відбувається формування фонду задля розвитку бізнес-процесу шляхом ... накопичення амортизаційних відрахувань» [22, с. 65], адже нарахування амортизації не приводить до акумулювання додаткових коштів.

Наявні пропозиції стосовно створення амортизаційного фонду не забезпечать простого відтворення, позаяк динаміка цін схиляється в сторону зростання, а переоцінка необоротних активів поглинається інфляційним процесом. Отож процес відтворення варто контролювати за критеріями потенційної здатності підприємства з допомогою інших показників (технічних, технологічних), а не амортизаційним фондом.

Пересада А.А. досліджував змішане фінансування інвестицій упроваджуючи всі джерела задля створення потрібних ресурсів інвестування [27].

Нині не чітко визначеною є позиція лізингових компаній, які передають засоби у фінансовий лізинг, найбільше це стосується капітальних вкладень. В поняття лізингу включають широкий спектр фінансових, консультаційних і посередницьких послуг. Поодинокі автори, проводять зіставлення між лізингом і інвестиційною діяльністю, що є доволі помилковим. Лізингові компанії, котрі не мають власних коштів на придбання об'єктів лізингу та реалізують лише посередницькі послуги між банком та лізингоодержувачем, щодо надання об'єктів лізингу в оренду аж ніяк не можна розглядати як інвесторів. Втім, не виключена можливість лізингових установ здійснювати інвестиційну діяльність шляхом технологічного впровадження форм передачі об'єктів на особливих умовах. Отож нелогічним є віднесення лізингу до інвестиційної діяльності, саме тому доцільним є відносити їх діяльність до фінансових послуг, а самі лізингові компанії до спеціалізованих фінансово-кредитних інститутів.

Одним із способів поповнення інвестиційних ресурсів розглядають надання кредитів під реалізацію обґрунтованого проєкту, подібні взаємовідносини щодо фінансування встановлених заходів на підґрунтях обов'язкового повернення з виплатою відсотків доцільним є досліджувати, як інвестиційний кредит. Позаяк кредит може фігурувати, як джерело інвестицій, втім кредит за сутнісним аспектом не відноситься до інвестицій, бо його підґрунтям є вчасність повернення зазначеної суми та відсотків.

Також неоднозначним є визнання серед джерел одержаних організацією внесків (благодійних, безоплатних) від будь-яких суб'єктів. Подібні надходження з однієї сторони відбивають окремі ознаки інвестицій, проте не визнають суб'єкта інвестування — інвестора. Отож визнання оттакого процесу інвестування забезпечується в обліку з ціллю відображення прибутку і реінвестування його в діяльність компанії [16].

Відповідно форми залучення необхідного капіталу окреслюють наступні методи: самофінансування бізнесу; кредитні прояви фінансового забезпечення;

грошові надходження з бюджету; акціонування; залучення різнопланових внесків; поєднання зазначених видів.

Самим простим вважається самофінансування, котре відбувається за власний рахунок (внутрішні кошти), бо він є основним для невеликих проєктів з індивідуальним інвестором. Такий метод надає можливість відшкодовувати витрачені суми грошей за рахунок одержаного прибутку та розв'язувати питання соціального розвинення компанії.

Наступним розглянемо метод акціонування, який залучають при реалізації великих проєктів на довгострокову перспективу. Під час акціонування залучення капіталу відбувається шляхом емісії акцій. Акціонерна форма фінансування проєктів є привабливою тому, що провідний обсяг запланованих ресурсів прибуває на початковому етапі, тобто надає можливість профінансувати створення нових суб'єктів. Окрім цього, отакий метод не вимагає повернення капіталу.

Використання боргового фінансування залучають для проєктів із великим ступенем прибутковості з незначним періодом окупності. В основі методу є інвестиційний кредит, котрий передбачає фінансування встановлених заходів та обов'язки повернення суми з виплатою відсотків. Такі відносини визначаються двостороннім переміщенням вартості від кредитора до позичальника й поступово навпаки. Спираючись на те, що інвестиційний кредит визначається встановленими умовами, тож він може функціонувати у різних формах (рис. 1.6).

При банківському кредитуванні проєктів гроші надаються відповідними у тимчасове користування за відсотки, основними формами вважаються: строкові кредитні відносини з суб'єктами, проєктне кредитування; револьверні кредитні лінії.

Здійснення банківського кредитування інвестиційного проєкту окреслюється, як довгостроковий процес надання грошей під доходи організації в майбутньому, котре передбачає оцінку банком самоокупності проєкту (бізнес-плану) та його реалізацію. Стосовно державного кредитування, то воно передбачає відносини суб'єктів з держава (кредитор), тобто отримання бюджетних позик

суб'єктами господарювання через банківську систему тлі проведеного конкурсу або перспективних будов чи реконструкції об'єктів державної власності.

Рисунок 1.6 – Форми прояву інвестиційного кредиту

Під міжнародним інвестиційним кредитом розуміють взаємовідносини між державами-партнерами на підставах строкового повернення з виплатою процентів.

Податковим інвестиційним кредитом визначають відстрочку оподаткування прибутку, що надається задля зростання фінансового потенціалу фірми для проведення інвестиційно-інноваційних заходів та подальшою компенсацією відстрочених грошових сум. Такий кредит повинен мати цільове використання.

Розглядаючи сутність товарного інвестиційного кредиту, який фігурує у прояві лізингу, зазначимо довгостроковим термін оренди об'єктів з правом викупу, придбаних орендодавцем з ціллю залучення до бізнес-процесу. Такий різновид застосовується інвестором коли бракує фінансових засобів або існують обмеження з отримання банківського кредиту. Лізинг давачами в таких випадках можуть бути лізинг-фінансові установи або комерційні банки.

Також проявом товарного кредитування вважається фінансовий лізинг, який відрізняється довгостроковою орендою з правом володіння об'єктом лізингової угоди. Він вважається здійсненим, коли об'єкт амортизується не менше ніж 75 % вартості за ціною, що визначена у договорі.

Основні відмінності методів візуально зазначимо в таблиці 1.4.

Відносно новим проявом кредитування, що упроваджується у фінансових установах, виступає представлення коштів клієнтам для виконання ними інноваційних та широкомасштабних проєктів на підставі випуску спеціалізованих облігацій, котрі емітують клієнтам. В міжнародній практиці дану процедуру окреслюють, як андерайтинг. Вона широке розповсюджена за кордоном.

Таблиця 1.4 – Характеристика методів фінансування інвестицій

Метод	Переваги	Недоліки
Бюджетний	Можливість вирішення найважливіших соціальних, економічних проблем, фінансування яких не можна здійснити за рахунок інших джерел	Немає зацікавленості в раціональному використанні коштів
	Переважно безоплатна основа	Обмежена можливість залучення капіталу внаслідок дефіциту бюджетів різних рівнів
		Недосконалість державної інвестиційної політики
Кредитний	Високий обсяг можливого залучення	Складність залучення та оформлення, необхідність забезпечення (застава, поручництво тощо)
	Значний зовнішній контроль ефективності їхнього використання	Підвищення ризику банкрутства внаслідок несвочасності повернення отриманих кредитів
		Втрата частини прибутку внаслідок необхідності сплати відсотків
Лізинг	Зменшення бази оподаткування та податкових платежів внаслідок сплати в розстрочку та віднесення усіх витрат на собівартість	В обов'язки лізингоотримувача входять страхування, технічне обслуговування, відшкодування втрат від випадкової загибелі, ремонт тощо
	Створення сприятливих можливостей розширення ринків збуту продукції для виробників обладнання, що надається у лізинг	
	Майно, передане в лізинг, протягом усього терміну дії договору є власністю лізингодавця	Ціна капіталу, вкладеного в лізинг майна, може бути вище ціни банківського кредиту, отриманого під придбання цього ж майна у власність
	Можливість використання нового прогресивного обладнання, технологій, ноу-хау	
Самофінансування	Висока віддача за критерієм норми прибутковості інвестованого капіталу	Обмежений обсяг залучення
	Зниження ризику неплатоспроможності та банкрутства	
	Простота та швидкість залучення	Обмеженість зовнішнього контролю ефективності використання власних ресурсів
	Повне збереження контролю над управлінням	

Продовження таблиці 1.4

Акціонування	Доход на акцію залежить від результату роботи підприємства	Відкритий продаж акцій може призвести до втрати контролю над управлінням підприємством
	Можливість здійснення контролю за розміром та виплатою дивідендів	Необхідність швидкого досягнення позитивних фінансових результатів
	Відсутність термінової потреби в грошових коштах для виплати дивідендів	Тривалий проміжок часу від прийняття рішення про додаткову емісію до надходження коштів
	Можливість залучення капіталу на невизначений термін без зобов'язань щодо повернення	Велика кількість акціонерів ускладнює управління підприємством
	Збереження контролю над управлінням	Розподіл прибутку між великою кількістю учасників
	Можливість залучення значного капіталу	Вплив ринку цінних паперів на прийняття адміністративних рішень
Венчурне фінансування	Можливість залучення значного капіталу без наявності застави, гарантії тощо	Наявність обмежень щодо залучення венчурного капіталу
	Залучення коштів без відсотків та без повернення, в обмін на право венчурного капіталіста брати участь у розподілі прибутку	Нерозвинутість фондового ринку як необхідної умови функціонування венчурного капіталу, недовіра та відсутність знань з боку українських підприємств
Змішаний	Високий обсяг можливого залучення	Складність залучення ресурсів та оформлення усіх відносин
	Більш високий зовнішній контроль за ефективністю інвестиційної діяльності та реалізацією внутрішніх резервів її підвищення	Більш тривалий період залучення
	Усі переваги, що властиві використовуваним методам	Усі недоліки, що властиві використовуваним методам

Найчастіше банкам України надають право виконувати операції андерайтингу задля розвинення пріоритетних спрямувань, при цьому кожна операція андерайтингу погоджується з Департаментом інвестицій та супроводжується отриманням спеціального дозволу.

Такий метод, як реалізація інвестиційних проєктів через отримання дотацій, найчастіше залучається на державному рівні для підтримки та здійснення важливих проєктів урядовими та також неурядовими організаціями на тлі: надання певному суб'єкту дотацій при реалізації проєкту, отримання субвенцій або грантів, через отримання спонсорської або донорської допомоги [28]. Відповідно реалізації

даного методу, то основними джерелами надходження фінансових засобів задля реалізації узгоджених проєктів виступають кошти перераховані з державного та місцевого бюджетів. Окрім зазначених коштів можуть бути використані трансферти централізованих фондів держави. Остаточне обрання інвестиційних проєктів, котрими передбачено залучення коштів, здійснюється на базі проведення конкурсу, а також запропоновані цілі проєктної документації повинні ототожнюватись зі стратегією соціально-економічного розвитку й з відповідними спрямуваннями структурних зрушень в економіці.

Здійснення фінансових вкладень неурядовими установами відбувається у формі надання грантів або через спонсорську допомогу, як підкреслює практичний досвід об'єктами частіше виступають соціальна інфраструктура або певні соціально-орієнтовані програми, часто маючи гуманітарне спрямування.

Відповідно здійснення змішаного фінансування ґрунтується на оптимальному поєднанні зазначених вище методів, стосовно фінансування різнопланових інвестиційних проєктів.

Інвестиційна стратегія, що вважається невід'ємним аспектом реалізації будь-якого бізнес-процесу, повинна: бути узгодженою обґрунтовано-обраними для конкретного випадку джерелами формування капіталу компанії; ґрунтуватися на відслідковуванні результатів та ефективності заходів розвитку; урахувати співвідношення бажаної прибутковості з вартістю залучених ресурсів, відповідно встановленого терміну досягнення цілей.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ПАТ «УКРТЕЛЕКОМ»

2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика діяльності ПАТ «Укртелеком»

Публічне акціонерне товариство «Укртелеком» є однією з найбільших компаній України, котра забезпечує повний перелік надання телекомунікаційних послуг в усіх регіонах нашої країни. Найбільш сильні позиції компанія налічує на сегменті надання послуг доступу до мережі Інтернет та фіксовано-встановленого телефонно-комунікаційного зв'язку. ПАТ «Укртелеком» вважається одним з ведучих гравців на ринку в представленні швидкісне-фіксованого доступу до Інтернет-мережі та займає панівне становище на зазначеному сегменті ринку (фіксованої телефонії). Товариство історично має значний простір інтернет-покриття та відповідно розгалуженішу мережу [26].

Головним спрямуванням у функціонуванні ПАТ «Укртелеком» залишається забезпечення телекомунікаційних послуг споживачам, зокрема:

- фіксовано-встановленого зв'язку телефонії на місцевому рівні, а також забезпечення міжміської та міжнародної комунікації;
- надання послуг зв'язку комп'ютерного спрямування (мережі Інтернет, проектування віртуальних мереж і систем задля передачі об'єктивно-потрібних даних функціонування приватного сектору);
- збереження послуг телеграфного зв'язку та проводового мовлення.

Насьогодні окреслена компанія пропонує власним клієнтам майже всі різновиди сучасних аспектів надання послуг з телекомунікації, відповідно для домашніх споживачів (користувачів): пропонується телефонія, інтернет зв'язок та інтерактивне функціонування TV. Одночасно для клієнтів, що забезпечують організацію бізнес-процесу: види інтернет-послуг (оптичний), звичайна телефонія та інтернет-телефонія, можливості передачі даних та їх збереження (хмарна АТС),

безпечна організація віртуально-побудованих мереж приватного користування (VPN), створення та підтримка функціонування номерів «гарячих ліній», надання сервісу зарубіжних хмарних операцій, організація захисту від атак (DDoS), додаткові спрямування послуг (TV Бізнес).

Основними видами продукту товариства по сегменту B2C (товар, робота, послуга) у 2021 р., за які «Укртелеком» зазначив більше 10% доходу, є:

- місцевий трафік і абонентська плата - 2 564 708,3 тис. грн., відповідно частка яких у загальному доходів компанії становить - 56,8%;
- надання інтернет послуг - 1 466 966,1 - тис. грн., також відповідна частка яких складає - 32,5%.

Історичні аспекти функціонування ПАТ «Укртелеком» започатковано у 1993 році, через здійснення реєстрації Українського об'єднання електрозв'язку «УКРЕЛЕКТРОЗВ'ЯЗОК» (надалі у 1994 року відбулась трансформація назви — Укртелеком), котре позиціонувало власний бізнес, як національний оператор зв'язку України.

На початковій стадії формування об'єднання «Укртелеком» в його складі налічувалось сім організаційних одиниць: Українська організація «УКРТЕК», Київський телеграф та радіотрансляційна мережа, Регіональний центр сучасних інформаційних технологій, Інститути «УКРЗВ'ЯЗОКПРОЕКТ», «ДНПРОЗВ'ЯЗОК» та «ЗАКАРПАТТЕЛЕКОМ». Наступною визначальною подією у зростанні компанії вважається приєднання на початку 1995 року ще двадцяти двох організацій електрозв'язку в інших регіонах держави, а наприкінці того періоду було започатковано та додано до складу об'єднання українська організація «УКРЗВ'ЯЗОКСУПУТНИК». Наступним входженням в об'єднання 1996 рік здійснив «ДНПРОТЕЛЕКОМ».

Згодом, починаючи з 1998 року, на підставі нормативного акту, затвердженого Кабміном України відбулася трансформація власності об'єднання «Укртелеком». Результатом здійсненої реорганізації, відповідно державного реєстру з'явилося державне підприємство, а вже на початку 2000 року, завдяки корпоратизації, відбулась остаточна зміна у відкрите акціонерне товариство. На

підґрунті вимог чинного Закону України за встановленою датою (14.06.2011) відбулися загальні зборами акціонерів організації та відповідно регламенту ухвалено рішення про перейменування у ПАТ «Укртелеком».

Сьогоднішні реалії ПАТ «Укртелеком», що воно є сучасною організацією з власною інноваційно-розвиненою інфраструктурою.

Розглядаючи історичну трансформацію, зазначимо 2005 рік, бо саме ВАТ «Укртелеком» отримав ліцензійну згоду на представлення послуг з рухомого зв'язку (мобільного) та відповідним правом на його технічне обслуговування і функціонування телекомунікаційних мереж, тобто завдяки технології UMTS/WCDMA надавати користувачам якісні канали електрозв'язку. Впровадженням та реалізацією нових заходів проекту за послугами впровадженого мобільного стандарту займалася філія «УТЕЛ». В продовж 2007 року ПАТ «Укртелеком» відбувається просування пропозиції послуг третього покоління задля мобільного зв'язку. Створена мережа зв'язку Укртелекому повністю відповідає сучасним ліцензійним умовам та нормативам технології UMTS/WCDMA. Код мережі стільникового пропонованого зв'язку - 91.

Стосовно 2015 р. потрібно підкреслити початковий цикл реалізації обґрунтованої масштабне-технічної модернізації існуючої мережі ПАТ «Укртелеком», що значно покращило якісні аспекти користувачам та дозволило надавати більш швидший інтернет-доступ за технологічною операцією ADSL. Також в продовж функціонування з'являлись нові продукти (технологія зв'язку VDSL до 50 Мбіт/с), надання послуг цифрової телефонії, застосування оптичного кабелю до зазначеного міста замовника та збільшення швидкості інтернет-доступ (1 Гбіт/с), тощо.

Відмінності 2018 р. компанії супроводжуються реалізацією певних проєктів по просуванню географії надання послуг, впровадженням додаткових сервісів, організацією інтернет-послуг для соціальних об'єктів (освітні заклади, медичні, ОТГ). «Укртелеком» пропонує значний проєкт задля усунення нерівності отримання послуг цифрового зв'язку між містом і селом, що супроводжується

будівництвом інфраструктурних об'єктів з доступом до Інтернету у майже восьми тисячах населених пунктах України.

Протягом 2019 р. розпочато реалізацію нових проєктів (розрахованих на 2 роки) по доданню 300 маленьких містечок до послуг інтернету. Заплановано впровадити в дію 3,5 тис. км. волоконних мереж зв'язку, та здійснення підключень абонентів було розпочато раніше встановленого терміну.

Центральним адміністративним підрозділом ПАТ «Укртелеком» вважається апарат управління, котрий знаходиться у м. Києві. Йому підпорядковуються регіональні філії міжміського, місцевого зв'язку та радіофікації усіх регіонів де фони представлені.

Інформація про дочірні організації ПАТ «Укртелеком» [26]:

1. На законних підставах у 2009 р. було створено дочірня організація УКРТЕЛ ГЛОБАЛ ГмбХ (UKRTEL GLOBAL GmbH), що зареєстрована у формі товариства з обмеженою відповідальністю.

Місцезнаходження: 10117, Німеччина, м. Берлін.

Метою його створення вважалось поступове розширення міжнародного бізнесу задля ПАТ «Укртелеком» по просуванню новітніх послуг. Статутний капітал UKRTEL GLOBAL GmbH на 100% належить «Укртелекому».

2. В 2011 р. створено ТОВ «ТРИМОБ», котрому перерозподілено операції з забезпечення мобільного зв'язку. Місцезнаходження: Україна, м. Київ.

Засновником товариства є Укртелеком, тому було здійснення забезпеченості функціонування завдяки передачі необхідних активів, котрі всебічно задовольняють надання послуг мобільного зв'язку. ТОВ «ТРИМОБ» вважається окремою господарською одиницею по наданню мобільних послуг з 01.01.2012 за стандартом UMTS, котрі раніше надавалися під маркою «Укртелекома».

Задля виконання завдань Наглядової Ради, щодо удосконалення існуючої структури ПАТ «Укртелеком» було запропоновано введення в дію:

1. Західного макрорегіону у складі: Львівської філії (керуючої); Волинської, Рівненської, Тернопільської, Хмельницької, Закарпатської, Івано-Франківської, Чернівецької філій.

2. Центрального макрорегіону у складі: Київської міської філії – керуючої; Житомирської, Чернігівської, Вінницької, Черкаської філій.

3. Східного макрорегіону у складі: Харківської філії – керуючої; Сумської, Полтавської філій.

4. Дніпровського макрорегіону у складі: Дніпропетровської філії – керуючої; Кіровоградської, Запорізької філій.

5. Південного макрорегіону у складі: Одеської філії – керуючої; Миколаївської, Херсонської філій.

Фінансування ПАТ «Укртелеком» здійснюється виключно за рахунок власних коштів. Наявного капіталу задля поточних бізнес-операцій компанії достатньо. Для оновлення існуючої мережі, її розповсюдження та модернізації використовують залучений позиковий капітал. Підтримування обґрунтовано-оптимального складу капіталу та забезпечення ліквідності компанії досягається завдяки залученню: комерційних і товарних кредитів, боргових цінних паперів та фінансового лізингу.

Першорядними завданнями ПАТ «Укртелеком» щодо фінансування є [26]:

- забезпечення конкурентоспроможності компанії на ринку телекомунікаційних послуг;
- формулювання та розвиток пріоритетне окреслених напрямів інвестування;
- дотримання збалансованості у реалізації завдань всіма ланками компанії;
- застосування додаткового фінансування з дотриманням умов оптимальності, враховуючи суми грошових надходжень та здатність своєчасного повернення;
- постійна та комплексна модернізація мереж зв'язку;
- постійний моніторинг та підвищення якості послуг компанії до середньоєвропейського.

Проаналізуємо індикатори діяльності ПАТ «Укртелеком» за 2019-2021 рр. на підставі Додатку А та представимо схематично окремі з них (рис. 2.1, 2.2, 2.3). За зазначеними даними видно, що в 2020 р. обсяг наданих послуг знизився до базисного

на 4,1%, а в 2021 р. продовжилось зменшення ще на 5,1%. Значення чистого доходу від реалізації послуг компанії зменшився в 2020 р. на 3,3% а у 2021 р. на 3% і склав 5 млрд. 936 млн. грн. (рис. 2.1).

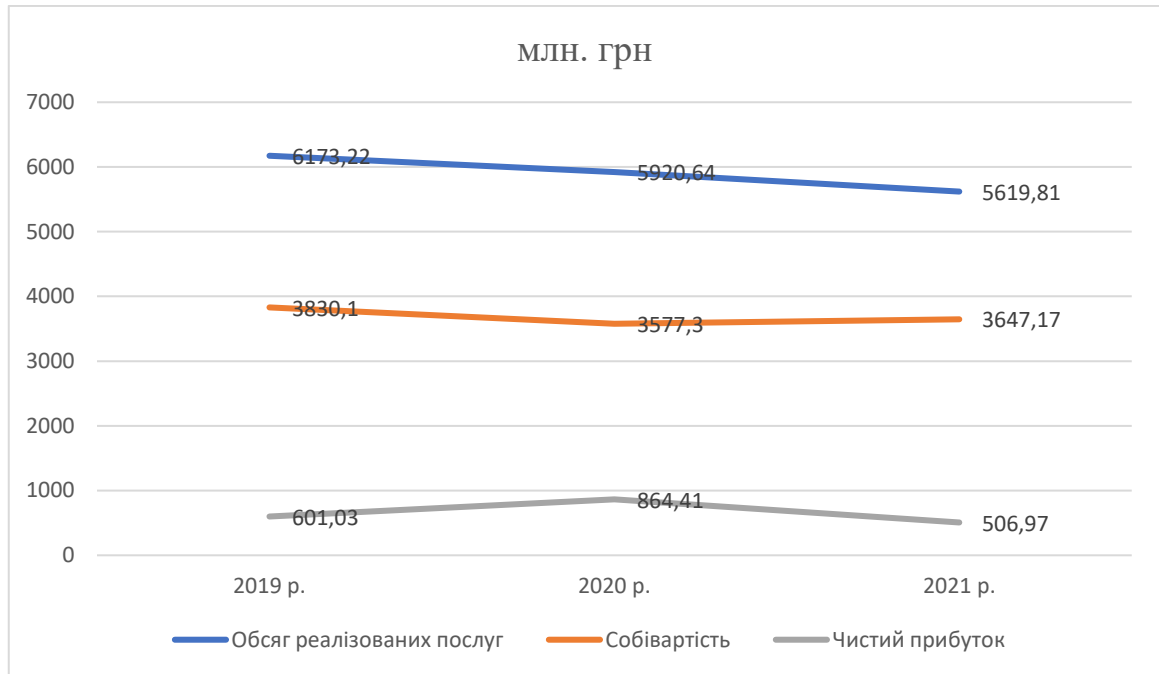

Рисунок 2.1 – Динаміка головних показників функціонування ПАТ «Укртелеком»

Зазнала коливань й собівартість послуг про що свідчить зменшення в 2020 р. на 6,6% та у 2021 р. відбувається не бажане зростання на 2%. Стосовно валового прибутку, то бачимо зростання в 2020 р. на 1,7%, а в 2018 р. не бажане зниження на 17,7%, відповідно коливання чистого прибутку ПАТ «Укртелеком» спостерігаємо зростання в 2020 р. на 43,8%, а в 2021 р. погіршення ситуації та відповідне зниження на 41,4% і становив майже 507 млн. грн.

Окреслимо використання основних засобів (ОЗ), враховуючи данні бачимо, що вартість ОЗ знижується у 2020 р. на 1,4%, а потім поступово зростає у 2021 р. на 2%. Стосовно середньооблікової чисельності співробітників ПАТ «Укртелеком» відбулись певні зміни складу, який на момент дослідження становив 21021 осіб. У 2020 р. відбувається скорочення працівників товариства на 15,8%, а надалі ще й у 2021 р. на 13,7%. Розрахунки показників на рисунку 2.2.

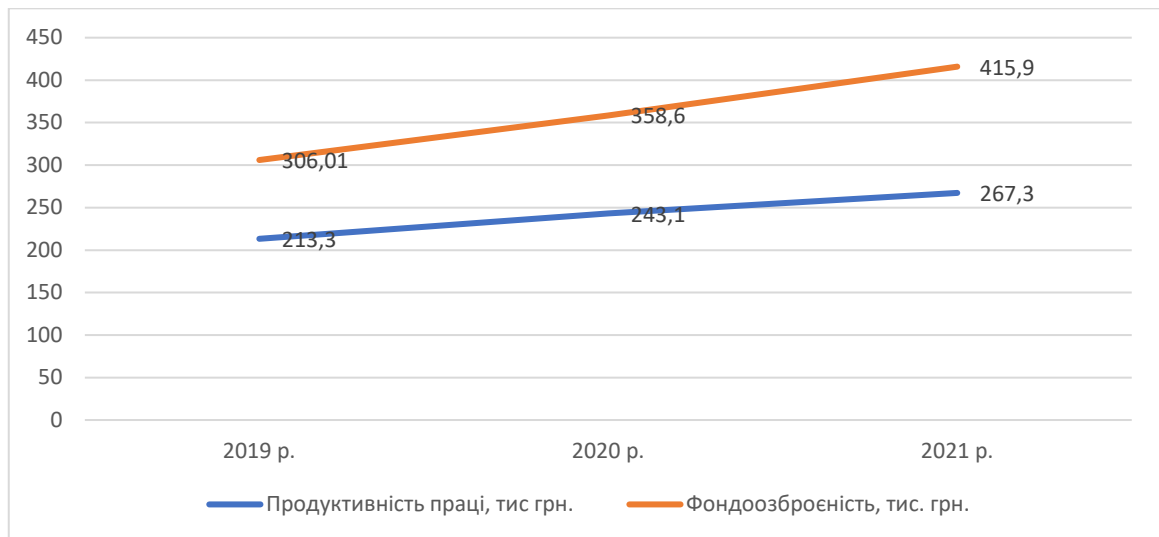

Рисунок 2.2 – Динаміка індикаторів використання праці

Продуктивність праці, що показує ефективність залучення до бізнес-процесу співробітників на ПАТ «Укртелеком» у 2020 р. підвищилась на 14%, а в 2021 р. ще на 10%. Відповідно зворотній індикатор трудомісткості у 2020 р. понизився на 12,2% та в 2021 р. продовжив зниження на 9,1%. Фондоозброєність праці, що вказує на забезпеченість співробітників ОЗ та показує їх вартість, що припадає на працюючого в 2020 р. зросла на 17,2%, а в 2021 р. ще на 16% і становила 415,99 тис. грн./особу.

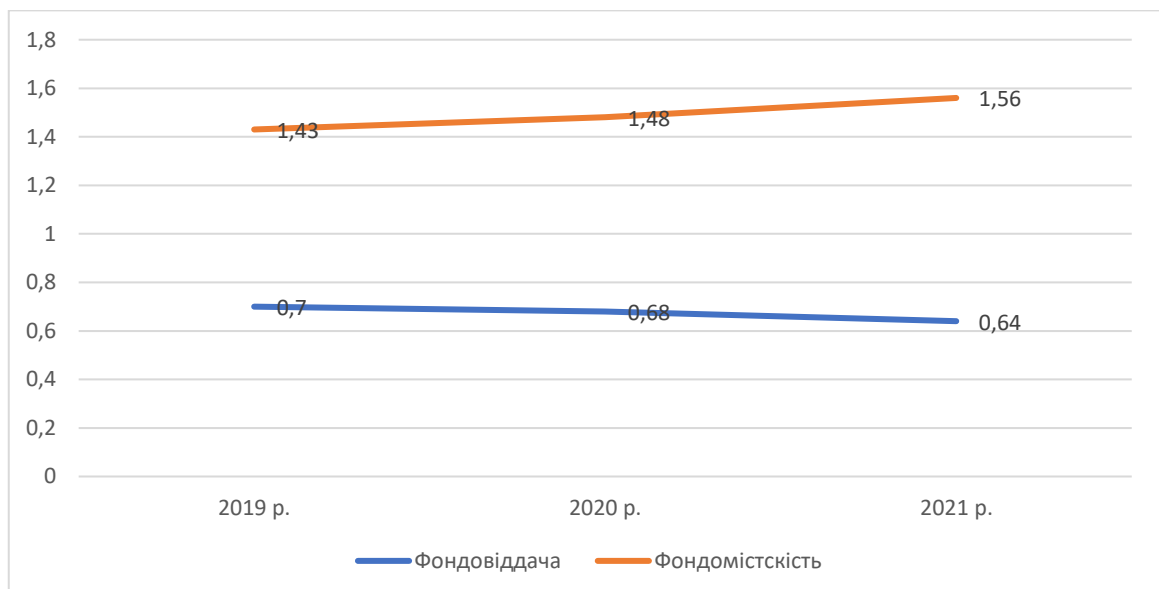

Рисунок 2.3 – Динаміка раціональності використання ОЗ

Не втішну тенденцію демонструють показники ПАТ «Укртелеком» фондівіддача (зниження 2020 р. на 2,7%; 2021 р. на 5,2%) та фондомісткість

(зростання 2020 р. на 2,8%, 2021 р. на 5,5%). Зменшення значень фондівіддачі і зростання фондомісткості підкреслюють про погіршення використання ОЗ.

Будь-який бізнес-процес потребує попередніх витрат, тому розглянемо існуючі витрати ПАТ «Укртелеком» за їх структурними елементами представленими у Додатку Б та рисунку 2.4.

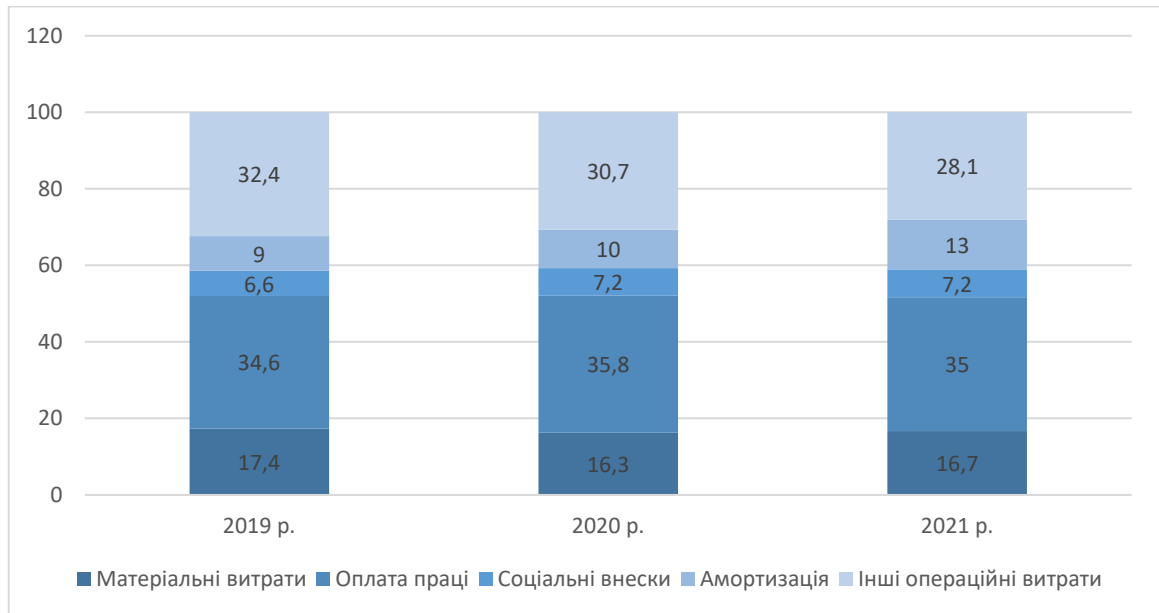

Рисунок 2.4 – Динаміка структури витрат ПАТ «Укртелеком» за елементами

Як свідчать окреслені дані найбільша доля витрат ПАТ «Укртелеком» припадає на оплату праці та інші витрати. Скорочення загальної суми витрат у 2020 р. відбулось завдяки скороченню: матеріальних витрат на 11,3%; оплати праці на 2,2%; інших 10,5%. У 2021 р. загальна сума витрат ПАТ «Укртелеком» зросла на 6,1%, що відбулось через збільшення майже усіх витрат, крім інших операційних (зменшення на 2,9%).

2.2. Оцінка економічних аспектів діяльності ПАТ «Укртелеком»

Розглядаючи фінансовий стан товариства зазначимо про комплексність даного поняття, що відображує результативність взаємо узгодженості усіх елементів системи фінансово-економічних операцій бізнес-процесу, тобто окреслює спроможність компанії ефективно реалізовувати свою господарську діяльність. Відображує також забезпеченість коштами, які вкрай важливі для

функціонування та потребують їх раціонального розміщення й залучення до бізнес-операцій, раціональної взаємодії з контрагентами. Зважаючи на платоспроможність та фінансову стійкість стан компанії може бути задовільним чи незадовільним.

Дослідимо стан майна ПАТ «Укртелеком» та його структуру за даними Додатку В й відобразимо результати на діаграмі рис. 2.5.

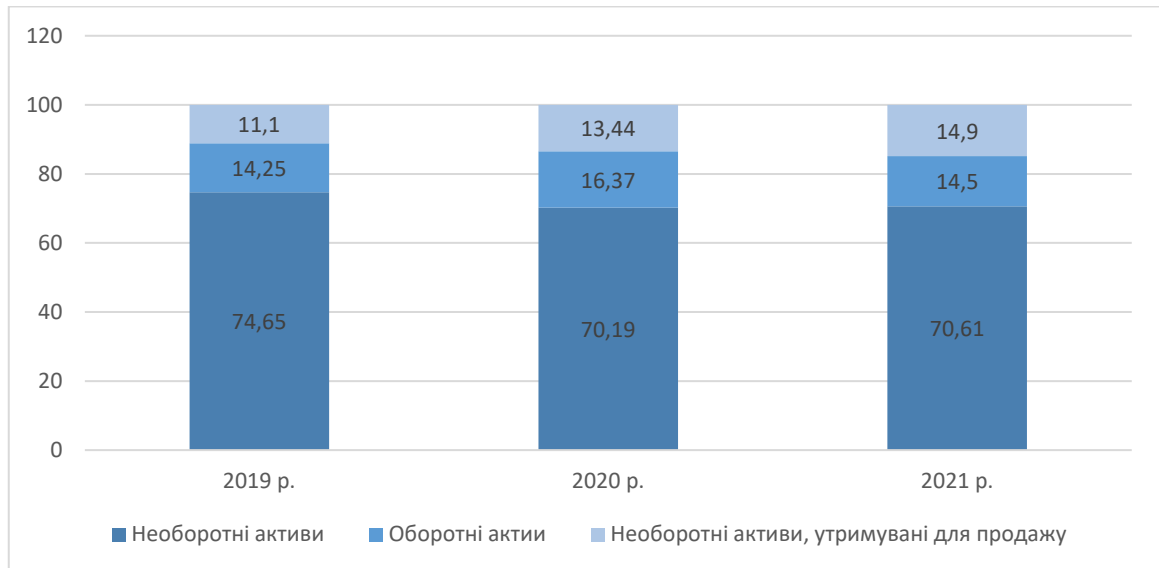

Рисунок 2.5 – Динаміка структури майна ПАТ «Укртелеком»

З таблиці додатку В бачимо, що вартість майна ПАТ «Укртелеком» за дослідний період зросла на 5,2% в 2020 р. та трохи знизилася на 0,1% в 2021 р., це пов'язано зі зниженням необоротних активів компанії у 2020 р. на 1% та збільшення в 2021 р. на 0,6%. Стосовно коливань оборотних активів спостерігаємо в 2020 р. зростання на 20,9%, а в 2021 р. пониження на 11,4%. Останній елемент розглянутих необоротних активів у 2020 р. зріс на 27,5%, а в 2021 р. ще на 10,8 %. В структурі майна компанії необоротні активи поступово змінювались й відповідно становили: 74,65%, 70,19%, 70,61%. Також спостерігаємо коливання й стосовно інших елементів, така структура зумовлена особливостями і специфікою бізнес-процесу товариства. Отже загальна тенденція підкреслює, що доля активів в структурі майна постійно зазнає незначних змін.

Розрахуємо та дослідимо фінансові аспекти здійснення бізнес-процесу та рентабельність функціонування ПАТ «Укртелеком» за даними балансу.

Ліквідність підкреслює наявність у товариства оборотних коштів, достатніх для покриття зобов'язань у короткостроковий період, нехай і з порушенням встановлених строків. Тобто це певна спроможність трансформування активів у грошові суми задля здійснення передбачених платежів.

Методика розрахунку основних показників зафіксована у табл. 1 додатку Г. В ньому також є отримані розрахунки для ПАТ «Укртелеком», які ми візуалізуємо завдяки діаграмі та проаналізуємо (рис. 2.6).

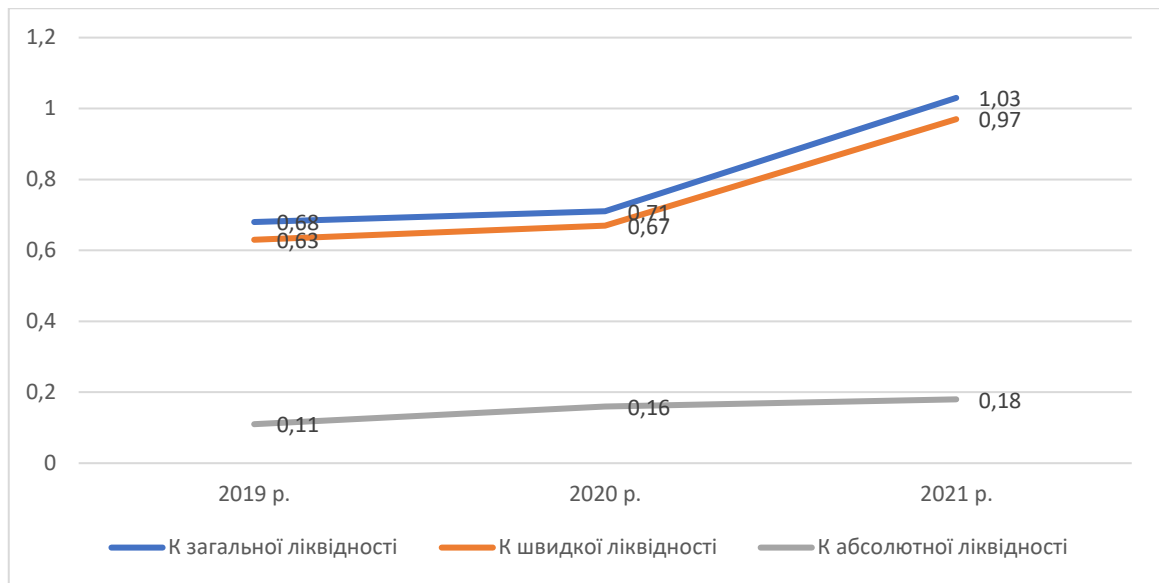

Рисунок 2. 6 – Динаміка ліквідності ПАТ «Укртелеком»

Бачимо з рис. 2.6 значення ліквідності ПАТ «Укртелеком» покращилися в 2021 р. в співставленні з попередніми роками, що є позитивною динамікою для розвитку компанії. Зокрема, сума власних коштів підвищилась в 2020 р. на 30,8%, а в 2021 р. на 51,8%. Коефіцієнти ліквідності також притерпілись змін: загальна в 2020 р. піднялася на 4,1%, а в 2021 р. аж на 45,3% і дорівнює 1,03 (при нормативному значенні більше 1), що означає, що ресурсів компанії достатньо для покриття зобов'язань; швидка в 2020 р. піднялася на 6,6%, а в 2021 р. ще на 44,4% і на кінець 2021 р. становив 0,97 (при нормативному значенні 0,6-0,8), що є свідченням достатньої платоспроможності компанії; абсолютна ліквідність ПАТ «Укртелеком» - коефіцієнт у 2020 р. зріс порівняно з 2019 р. на 45,7%, а в 2021 р. ще на 13,2% і на кінець року склав 0,18 (при нормативному значенні більше 0), що

означає 0,18% зобов'язань компанії на короткий термін може бути погашено. Стосовно чистого оборотного капіталу ПАТ «Укртелеком», то він зменшився в 2020 р. та потім зріс в 2021 р., а його доля в активах компанії в 2020 р. зросла на 14,9% і дорівнювала 0,16, а в 2021 р. знизилась на 11,5% і становила 0,14.

Повертаючись до фінансової стійкості, то вона є окреслює фінансову рівновагу і знаходиться в залежності від результатів реалізації бізнес-процесу, раціональності розміщених коштів компанії [5]. Тому розглянемо їх за формулами, представимо отримані підсумки в таблицях Додатку Д та рис. 2.7.

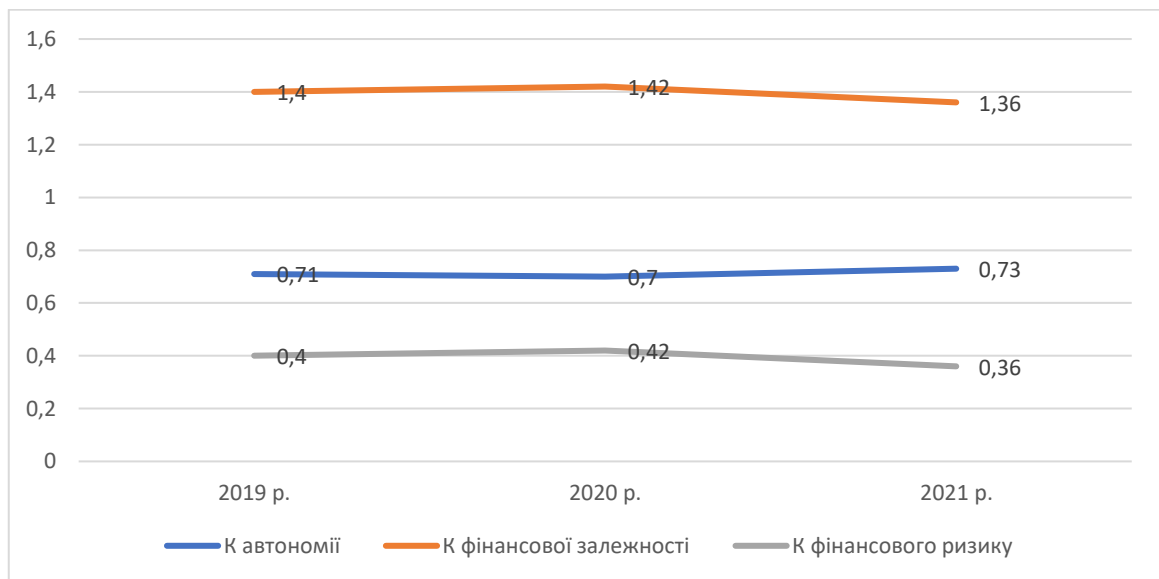

Рисунок 2.7 – Динаміка окремих складових фінансової стійкості

З рис. 2.7 бачимо коливання розрахованих індикаторів, що К автономії ПАТ «Укртелеком» знизився в 2020 р. на 1,8%, а в 2021 р. піднявся на 4,4%, що підкреслює зростання долі власного капіталу, відповідно обернений К фінансової залежності в 2020 р. зріс на 1,8% та в 2021 р. понизився на 4,3%, К фінансового ризику зріс в 2020 р. на 6,4% та уповільнився в 2021 р. на 14,3%. Значення маневреності в 2020 р. впало на 25%, а в 2021 р. пішло в гору на 22,7% (норматив більше 0,5) але не добігає нормативному, тому засвідчує бракування власних оборотних засобів. Значення К капіталізованих джерел потроху зростає, що є позитивним аспектом функціонування та вказує на зміцнення стійкості ПАТ «Укртелеком».

Наостаннє розглянемо рентабельність, яка у загальному випадку визначається відношенням прибутку до вартості елементів виробництва, які сприяли його створенню [5]. Вони розраховуються за формулами, представленими в таблицях Додатку Е та результати візуально надано нарис.2.8.

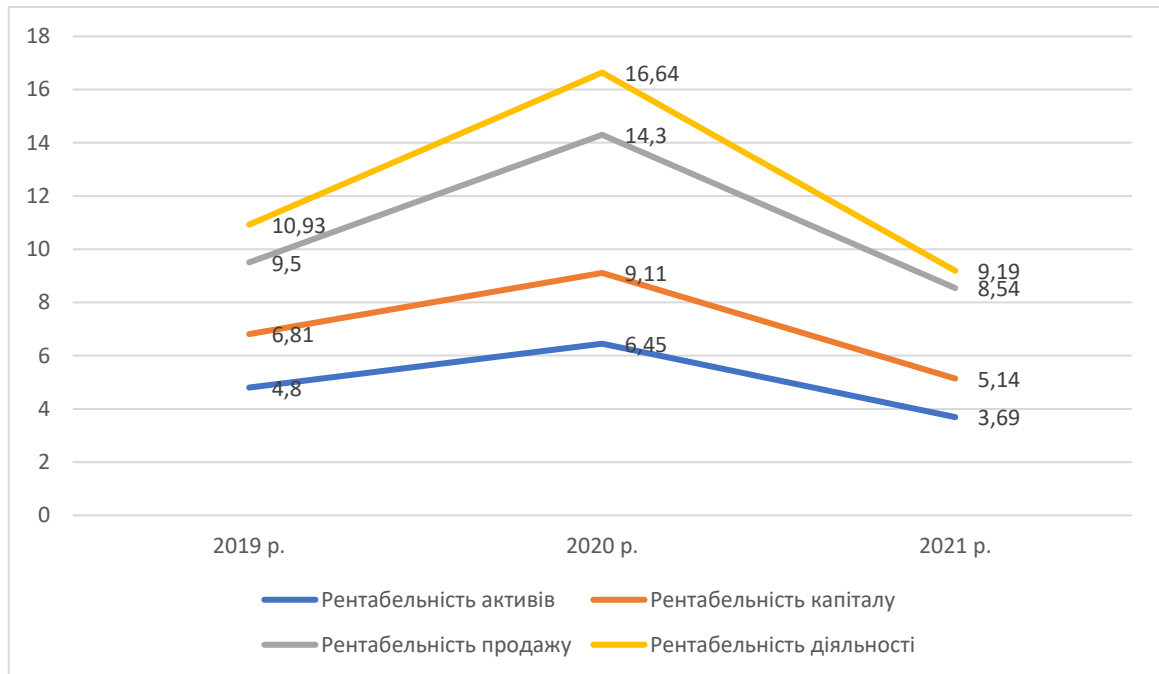

Рисунок 2.8 - Динаміка рентабельності ПАТ «Укртелеком»

Як видно з даних рентабельність усього майна (активів) ПАТ «Укртелеком» у 2020 р. зросла на 34,6%, а в 2021 р. понизилась на 42,8%. Він окреслює використання всього наявного майна товариства і підтверджує кількість одиниць прибутку, яку отримано з кожної одиниці активів, себто в 2021 р. 3,69 грн. з однієї гривні свого майна. Стосовно даного показника відносно власного капіталу ПАТ «Укртелеком» в 2020 р. відбулось зростання на 33,8%, а в 2021 р. навпаки зменшення на 43,6% і склала 5,14%, тобто отримання прибутку на гривню власного капіталу в 2021 р. становило 5,14 грн. Відповідно рентабельності продажу, то відбулось зростання в 2020 р. на 48,8% та зворотній процес у 2021 р. спостерігаємо зниження на 39,6%. В 2020 р. ефективність бізнес-процесу зросла на 52,2%, а в 2021 р. загальна негативна тенденція спонукала зменшення на 44,7%. Дані аспекти пов'язані зі скороченням суми прибутку товариства та зростанням собівартості.

На підставі проведеного аналізу проведених розрахунків ПАТ «Укртелеком», можна підкреслити про позитивні тенденції ліквідності й платоспроможності, що підтверджується достатньою кількістю ресурсів компанії для погашення зобов'язань, зокрема коефіцієнтів указують на зменшення залежності компанії, а розрахунки рентабельності вказують на загальну прибутковість товариства, яка залежить від ефективного управління активами. Але на жаль індикатори діяльності вказують на погіршення ситуації ПАТ «Укртелеком», бо на кінець 2021 р. рентабельність знизилася.

2.3. Дослідження та розробка заходів підвищення ефективності використання інвестиційних ресурсів ПАТ «Укртелеком»

Зростання ринкової вартості та ефективної бізнес-процесу компанії, високих темпів розвитку та підвищення конкурентоздатності власного продукту в умовах реформування економіки в значній мірі відзначається рівнем інвестиційної активності, масштабами та раціональністю її інвестиційного спрямування. Головним аспектом аналізу інвестиційної діяльності є оцінювання динаміки, ступеня реалізації проєкту та виокремлення резервів задля обґрунтування додаткових обсягів інвестиційних ресурсів та визначення їхньої ефективності залучення. Для зовнішніх інвесторів головним в оцінюванні є саме інвестиційна привабливість для вкладання грошей, тобто реальні інвестиції.

Для здійснення аналізу найбільш важливим завданням є остаточне обрання обґрунтованого та найбільш ефективного напрямку інвестування [9].

Загальну оцінку ПАТ «Укртелеком» на основі даних його фінансової звітності варто розпочинати з розгляду динаміки інвестицій за ряд звітних періодів, а також тенденцій, що склалися, і того, які саме ухвалити рішення відповідно стану.

Розглянемо динаміку інвестиційних процесів, які здійснювалися на ПАТ «Укртелеком» на досліджуваних роках та висвітливо на рис. 2.9.

Як можна бачити в 2020 р. загальний обсяг інвестування ПАТ «Укртелеком» зріс на 0,9%, що сталося відповідно зростанню фінансових інвестицій на 36,3%,

також спостерігаємо зворотній крок в 2021 р. загальний обсяг зменшився на 37,8%. Стосовно капітальних інвестиційних вкладень ПАТ «Укртелеком» в 2021 р., які становили 604 млн. були використані на модернізацію власних мереж (85%) та на відновлення мережі (15%).

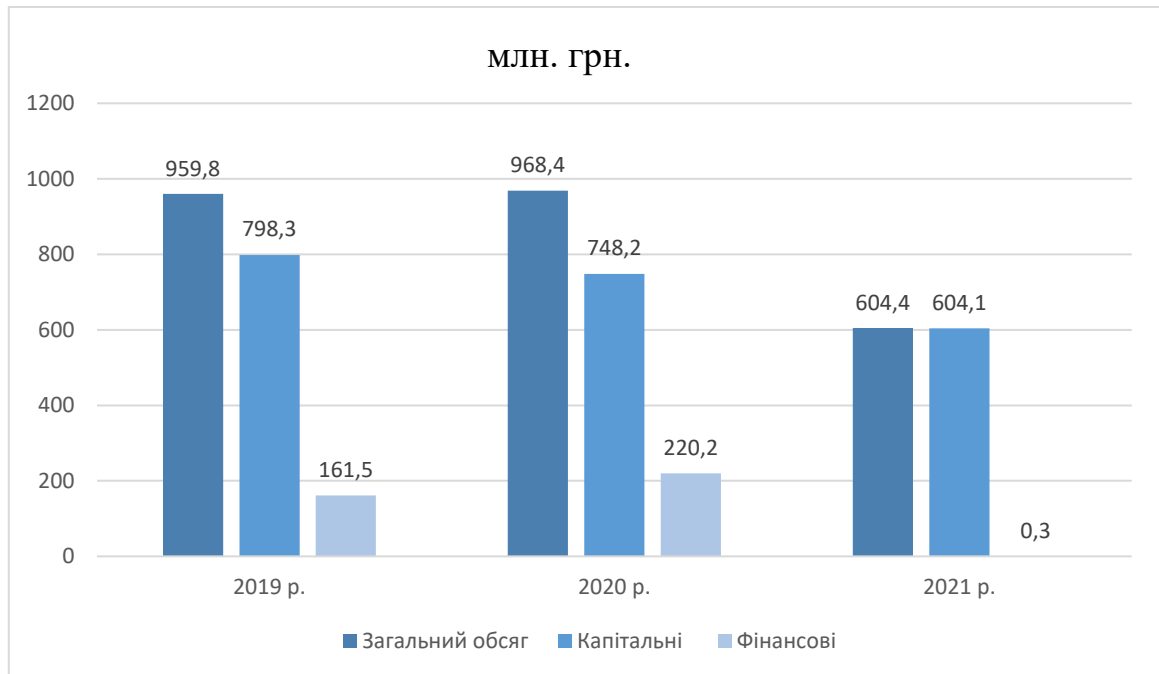

Рисунок 2.9 – Динаміка інвестицій ПАТ «Укртелеком»

Фінансові вливання у 2021 р. включають надходження від продажу цінних паперів, повернення коштів з депозиту, терміном розміщення більше 3 місяців на суму 1043636 грн., повернені грошові кошти від наданої допомоги ТОВ «ТРИМОБ», у сумі 272482 тис. грн., та інші отримані грошові кошти.

Надалі проаналізуємо розмежування обсягу за спрямуванням інвестицій ПАТ «Укртелеком», та зазначимо пріоритетність капітальних інвестицій, половина яких спрямовується на оновлення ОЗ. Така динаміка капітальних інвестицій компанії відповідає наміченим орієнтирам інвестиційної стратегії, котра спрямована на зміцнення і розширення техніко-технічної бази товариства на даному періоду життєвого циклу запланованих проєктів. Стосовно фінансових інвестицій, то найбільша частка припадає на поточне інвестування.

Важливим моментом дослідження є окреслення руху грошових потоків від здійснення інвестиційної діяльності, відповідно до факторів, які впливають на ці

потоки з інвестиційної діяльності, можна виділити наступні: правове регулювання інвестування, інвестиційна політика, кон'юнктурна ситуація ринку, наявний потенціал товариства, його стратегічні цілі, амортизаційна та інші політики тощо.

Дослідимо коливання зображені на рисунку 2.10, де окремо згруповано надходження та видатки інвестування ПАТ «Укртелеком».

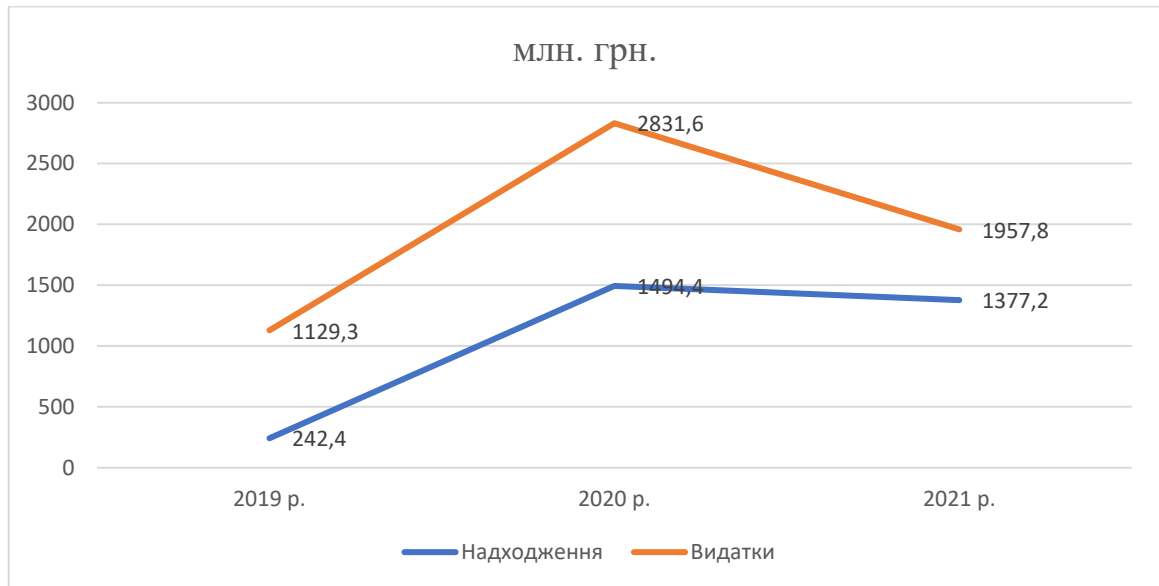

Рисунок 2.10 – Динаміка грошових надходжень та видатків ПАТ «Укртелеком»

Проаналізувавши зображення на рис. 2.10, спостерігаємо активізацію інвестиційної діяльності ПАТ «Укртелеком», що призвело до зростання надходжень на 1251 млн. грн. у 2020 р. та на потім спад на 117 млн. грн. у 2021 р. Найменше надходження зафіксовано від фінансових інвестицій на 1334 млн. грн. у 2020 р. та на 291 млн. грн. у 2021 р. менше. Інші надходження піднялись у 2020 р. на 290,3% та у 2021 р. на 846,3%.

Також мало місце витрачання коштів ПАТ «Укртелеком» на інвестиційні потреби, саме на подовження інвестиційної діяльності збільшення у 2020 р. на 150,7% і були пов'язані, в основному, з придбанням необоротних активів, а в 2021р. навпаки зниження на 30,9%. Підсумовуючи рух коштів від інвестування у 2021 р. є чисте витрачання в обсязі 580 млн. 5536 тис. грн., що менше минулорічного витрачання на 756 млн. 667 тис. грн. Наступним етапом є вивчення змін у структурі

джерел фінансування, тобто окреслення яким джерелам (внутрішнім чи зовнішнім) віддавати перевагу (рис. 2.11).

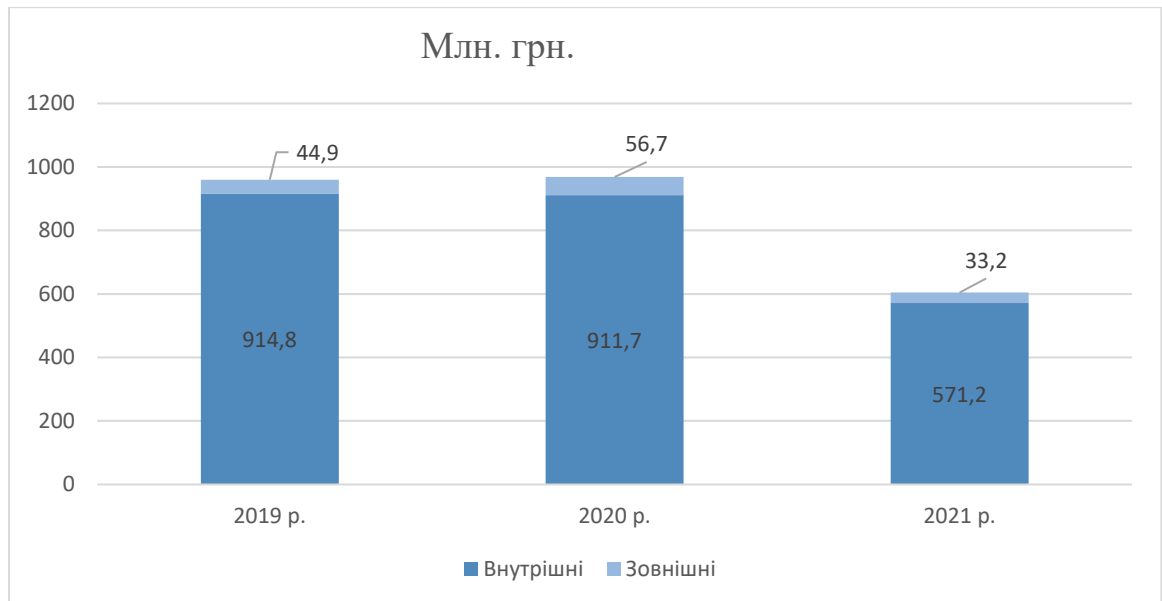

Рисунок 2.11 – Зміна структури джерел фінансування ПАТ «Укртелеком»

Дані, рис. 2.11, свідчать про те, що джерела інвестицій ПАТ «Укртелеком» за 2020 р. зросли на 0,9% та в 2021 р. знизилися на 33,6%, у тому числі обсяг внутрішніх джерел фінансування знизився на 0,3% у 2020 р. та на 37,4% у 2021 р., відповідно зовнішніх джерел зріс у 2020 р. на 26,1% та знизився у 2021 р. на 41,4%. Зважаючи на угруповання ресурсів переважають внутрішні, що є позитивним аспектом бізнес-процесу. У складі внутрішніх джерел інвестування найбільша частка припадає на прибуток, а в зовнішніх джерелах на довгострокові кредити.

Також доречно дослідити потребу в додаткових інвестиціях і формуванні джерел здійснення. Методика поетапного проведення аналізу товариства пропонується за схемою рис. 2.12. Відбувається аналіз за допомогою: 1. Окреслення фінансової стійкості і по елементного угруповання капіталу, що є найважливішою ознакою стану товариства у довгостроковій перспективі, яка пов'язана з залежністю від інвесторів, тобто встановлення обґрунтованого співвідношення капіталу (власний, позиковий). 2. Досягнуті індикатори рентабельності капіталу, тобто відносний показник, що підкреслює ефект від здійснених витрат. 3. Розрахунки, пов'язані з здійсненням інвестицій. 4.

Встановлення прибутковості. 5. Підкреслення раціональності залучених інвестиційних ресурсів.

Рисунок 2.12 – Алгоритм аналізу інвестиційних ресурсів

Обрахуємо перелічені показники алгоритму інвестиційних операцій для ПАТ «Укртелеком» та представимо в таблиці Додатку Ж.

З таблиці додатку підкреслимо, що ПАТ «Укртелеком» знаходиться в стабільному фінансовому стані, має незначний ступінь залежності від залучених джерел інвестування, про що свідчать коефіцієнти фінансової автономії та концентрації залученого капіталу. Рентабельність капіталу ПАТ «Укртелеком» є низькою. Підприємство отримує збитки від інвестиційної діяльності, оскільки вкладає в інвестиційні проекти більшість власних коштів. Рівень фінансових доходів є також незначним. Тому необхідно розробити заходи покращення гнучкості (фінансовий аспект), ділової активності та платоспроможності з боку адміністрації для зростання інвестиційного потенціалу.

Дослідження дозволило ПАТ «Укртелеком»: об'єктивно здійснити моніторинг діяльності, встановити тиск окремих бізнес-операцій на загальні

підсумки; оперативно реагувати на зміцнення інвестиційного потенціалу з урахуванням можливих джерел та їх оптимізаційного використання.

Загалом, аналізуючи ефективність інвестиційної діяльності зазначимо, що інвестиційні процеси на ПАТ «Укртелеком» відбуваються на високому рівні і товариство є стратегічно цікавим для майбутніх інвесторів.

Одним з аспектів реалізації ефективної інвестиційної діяльності в організаціях вважається обґрунтування та наявність потрібного обсягу інвестиційних ресурсів, залучення котрого не призведе до погіршення результатів її бізнес-процесу. Тому для більшості компаній є актуальним напрямом оптимізаційні процеси окреслення складу інвестиційних ресурсів з ціллю покращення фінансового стану, новітньої трансформації бізнес-процесів у довготривалому періоді, скорочення тривалості бізнес-операційних циклів, зниження інвестиційних ризиків.

Основними факторами, котрі мають вплив на інвестиційні ресурси, є об'єми та структура капіталовкладень, тривалість здійснення інвестування, терміни реалізації проєктів, їх прогресивність і економічність. Основною ціллю обґрунтованого створення інвестиційних ресурсів компанії є задоволення всебічне задоволення встановлених потреб та отримання необхідних результатів від інвестиційної діяльності.

Стосовно зазначеного, використання власних ресурсів задля інвестування налічують низку переваг порівняно з іншими проявами, зокрема: простота розуміння залучення та їх мобільність; спрямування на власний розсуд в ремонт чи процеси модернізації; вкладання в нематеріальні активи, тощо. Але на сьогоднішній день для багатьох компаній основним джерелом залишається кредитні та позикові кошти, використання яких супроводжується певним ризиком, коли гроші трансформуються у мало ліквідні активи.

З огляду на таке можливо запропонувати оптимізацію складу залучення ресурсів задля інвестування поетапно:

- по-перше – необхідно визначити цілі, обсяги та альтернативні джерела;

- по-друге – необхідно визначити умови та шляхи оптимізації у контексті реалізації конкретного бізнес-процесу;
- в третє – необхідно обґрунтувати шляхи здійснення оптимізації
- в четверте – необхідно провести оцінку вірогідного приросту джерел фінансування;
- п'яте – необхідно прийняти оптимальні співвідношення між окресленими та обраними джерелами.

Зазначений алгоритм оптимізації відображує потребу раціонального управління на усіх етапах багатоступеневого процесу в розрізі якісної трансформації наявних інвестиційних ресурсів в грошову форму реалізації проєкту.

Основним спрямуванням при використанні інвестиційних ресурсів задля ПАТ «Укртелеком» є (рис. 2.13):

1. Обов'язковість оптимізації складу інвестиційних ресурсів, яка передбачає попереднє угруповання наявних ресурсів, а також розгляд альтернатив використання залучених інвестиційних ресурсів.

2. Всебічне обґрунтування відтворювальних процесів капіталовкладень, тобто встановлення оптимального співвідношення між процесами модернізації та новим будівництвом. На даному етапі потрібно вирішити: 1) здійснити збільшення фінансування на просте відтворення ОЗ з накопиченого фонду (амортизаційного); 2) установа розподілення капіталовкладень в різні спрямування задля нарощування потужності товариства.

3. Покращення технологічних аспектів структури капіталовкладень, тобто зростання долі витрат на техніко-технологічну базу та зменшення на будівельно-монтажні операції; розвинення потужності (модернізація ОЗ). Для поліпшення фінансового стану важливо скорочення терміну будівельних проєктів, використання новітніх матеріалів та сучасних технологій, відповідно досягненням НТП.

4. Зменшення часу проєктування, від задумки до введення. Це підвищить мобільність грошових вкладень та надає можливість компанії скоротити життєвий цикл інвестиційного проєкту.

Рисунок 2.13 – Спрямування раціонального залучення інвестиційних ресурсів ПАТ «Укртелеком»

5. Раціональне складання кошторису робіт значно заощаджує використання капіталовкладень та дозволяє забезпечити економічність проектних завдань. Власне при розробці необхідно: використати найкращі надбання техніко-технологічного і організаційного спрямування об'єктів інвестування у просторі; обґрунтувати і прийняти для розрахунків найменші альтернативні варіанти капіталовкладень; визначити реальну кошторисну вартість всього проекту.

6. Використання економічних методів задля стимулювання безперебійності та своєчасності перебігу інвестиційного процесу, що окреслюється доцільністю

капітальних інвестицій, можливістю використання резервів скорочення тривалості процесу, мотивації інвестування бізнесу.

7. Реалізація супроводжуваної стратегії повинна вирішувати наступні питання: обґрунтування потреби у вартісному виразі задля здійснення інвестиційної стратегії; альтернативність джерел залучення коштів; остаточне структурування та узгодження потрібних джерел.

8. Наступним моментом є формування інвестиційного портфелю, тобто проведення оцінки прибутковості організації та окреслення ризиків. Даний етап складається з: встановлення оптимального співвідношення пропорцій інвестицій (реальних до фінансових); остаточного обрання найпривабливіших з прийнятним для проєкту ризиком; дослідження ліквідності портфеля (платоспроможності). Якісними аспектами капіталовкладень є НТП, використання інтелектуального потенціалу при проєктуванні інвестиційного портфелю.

9. Поетапне здійснення управління окремими операціями, тобто розбудова та корегування бюджету й календарного плану реалізації проєкту. Постійний моніторинг окремих програм та операцій. Виявлення негативних явищ.

10. Поширення долучення стратегічних інвесторів через реалізацію цінних паперів, що передбачає концентровану аналітику бізнес-процесу та використання інструментарію масової інформації задля потенційного інвестування.

Отже підсумовуючи, задля розвитку ПАТ «Укртелеком» бажаним є не лише ріст обсягів пропонованих послуг через капіталовкладення в трансформацію ОЗ, але і скерування інвестиційних ресурсів в «інтелектуальний продукт», що сприятиме покращенню якості бізнес-процесу та виходу компанії на інноваційний рівень розвитку.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Інвестиційна діяльність організації окреслюється провідним чином процесом відтворення техніко-технологічних елементів бізнес-процесу, що супроводжується ресурсним забезпеченням, себто трансфертом інвестиційних ресурсів. Обмежені можливості використання власних ресурсів, інфляція, значний тиск та непомірність кредитних ставок, які впливають на рентабельність бізнес-процесу, вимагають дослідження особливостей інвестування, що є сьогодні дуже актуальним аспектом.

В межах першого розділу було викладено теоретичну змістовність та поетапність змін дефініцій інвестиційних ресурсів, окреслено різновиди та форми прояву, узагальнено угруповання інвестиційних ресурсів, зазначено основні принципи, джерела надходжень інвестиційних ресурсів.

Досліджуючи еволюцію пояснення «інвестиційних ресурсів» було визначено його сутність, тобто по-перше економічний аспект – ресурси, які перебувають в різноманітній формі та можуть бути залучені у різнопланові інвестиційні об'єкти задля встановленої мети інвестування.

Відповідно джерела залучення інвестиційні ресурси бувають власні (створені завдяки власного бізнесу), боргові або позикові (лізинг, емісія облігацій, тощо), залучені (перебіг акцій, цільове інвестування, тощо).

В роботі окреслено методи фінансування: власними силами (самофінансування); участь в акціонуванні; кредитне чи бюджетне фінансування; реалізація заходів безоплатних внесків; змішане (поєднання зазначених). Також було встановлено переваги і недоліки перерахованих методів.

Другий розділ було присвячено загальній характеристиці ПАТ «Укртелеком», основним аспектам його діяльності, проаналізовано важливі індикатори досліджуваного товариства в динаміці, а також здійснено оцінку джерел залучення інвестиційних ресурсів ПАТ «Укртелеком».

Історично склалось, що досліджуване товариство є однією з найбільших компаній України, котра надає різноманітний перелік телекомунікаційних послуг. ПАТ «Укртелеком» займає лідируючі позиції на ринку з надання фіксовано-

швидкісного доступу до мережі Інтернет та налічує у власному арсеналі найбільше інтернет-покриття. Основним спрямуванням бізнес-процесу ПАТ «Укртелеком» є надання телекомунікаційних послуг.

Аналізуючи індикатори фінансового стану та рентабельності ПАТ «Укртелеком» спостерігаємо прибуткову діяльність товариства, покращення окремих фінансових аспектів здійснення бізнес-операцій, достатню кількість наявних ресурсів задля розрахунку за поточними зобов'язаннями, зокрема зазначимо, що отримані результати фінансової стійкості підкреслюють поступове зменшення залежності організації від джерел зовні. Отримані значення рентабельності, що вказують на загальну прибутковість бізнес-процесу ПАТ «Укртелеком» на кінець 2021 р. мають негативну тенденцію до зниження.

Дослідивши коливання структури інвестиційних ресурсів спостерігаємо, що обсяг реалізованих інвестицій ПАТ «Укртелеком» зріс в 2020 р. та нажаль зменшився в 2021 р. Співставлення обсягів та структурних елементів здійснених вкладень за різноспрямованими формами інвестування вказує нам про пріоритетність для товариства капітальних інвестицій, хоча фінансові тяж є у наявності але не достатньо раціонально залучені. Активізація інвестиційної діяльності ПАТ «Укртелеком» призвела до зростання надходжень від інвестиційної діяльності на 1251 млн. грн. у 2020 р. та скорочення на 117 млн. грн. у 2021 р.

Розгляд джерел інвестування свідчить про те, що джерела інвестицій ПАТ «Укртелеком» за 2020 р. зросли на 0,9% та вже 2021 р. понизилися на 33,6%. Дослідження підтвердило домінування внутрішніх джерел, що вважається позитивним явищем подальшого розвитку товариства, бо в їх структурі найбільша частка припадає на прибуток й відповідно реалізація бізнес-процесу дозволяє спрямовувати зароблені гроші на власний розвиток. В складі зовнішніх джерел переважну більшість складають довгострокові кредити банків.

Дослідивши процес інвестиційної діяльності спостерігаємо, що ПАТ «Укртелеком» має незначний ступінь залежності від сторонніх джерел реалізації інвестування, бо підкреслюють отримані значення індикаторів фінансової автономії та концентрації залучених грошових засобів. Рентабельність власного та

сукупного капіталу ПАТ «Укртелеком» є низькою. Однак у товариства спостерігаються певні збитки від інвестування, це відбувається через те, що вкладаються переважно власні кошти в інвестиційні проєкти. Зауважимо, щодо інвестиційної діяльності на ПАТ «Укртелеком», вона відбувається на значному рівні та бізнес-процес є стратегічно привабливим для інвесторів.

Наприкінці другого розділу на підґрунті здійсненого дослідження було сформульовано необхідні та бажані шляхи по підвищенню ефективного використання інвестиційних ресурсів ПАТ «Укртелеком», до яких можна віднести: оптимізацію структури інвестиційних ресурсів; трансформацію відновлювального та елементне-технологічного змісту капіталовкладень; виявлення резервів по скороченню тривалості інвестиційного циклу по всіх стадіях реалізації; врахування оптимальних альтернатив проєктно-кошторисних аспектів; використання економічних методів задля управління процесом інвестування; впровадження механізму, обґрунтованого формування потрібних для інвестування ресурсів та відповідного інвестиційного портфелю; створення іміджу зацікавленості інвесторів у придбанні цінних паперів товариства, тощо.

Отже підсумовуючи підкреслимо, що в межах дипломної роботи було опрацьовано теоретичні засади залучення інвестиційних ресурсів, здійснено загальну оцінку бізнес-процесу та інвестиційної діяльності ПАТ «Укртелеком» та запропоновано заходи, що розкривають можливості більш раціонального використання інвестиційних ресурсів товариства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» № 1561-XII (1561-12) від 18.09.91 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
2. Адізес І.К. Управління змінами./ пер. з англ. Т. Семигіна. Київ: Book Chef. 2018. 640 с.
3. Азаренкова Г.М. Фінансові ресурси та фінансові потоки. Харків: ПП Яковлєва. 2003. 102 с.
4. Базилук Я. Б., Покришка Д. С., Гейко Т. Ю., Дешко А. Л. Щодо заходів економічного відновлення України. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-01/zahody-ekonomichnogo-vidnovlennya.pdf>
5. Білик Р.С. Інвестиційний потенціал інноваційного розвитку національних економік та шляхи його модернізації. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2019. № 3. С. 18-28.
6. Боярко І. М., Гриценко Л. Л. Інвестиційний аналіз. Київ: Центр навчальної літератури, 2022. 400 с.
7. Бондар М.І. Інвестиції та джерела фінансування інвестиційних ресурсів в обліку. *Фінанси, облік і аудит*. 2010. № 15. С. 220-226.
8. Бутко М.П., Бутко І.М., Дітковська М.Ю. та ін. Менеджмент інвестиційної діяльності: підручник за ред. М. П. Бутка. Київ: ЦУЛ, 2021. 480 с.
9. Вініченко, І. І., Самілик, Т. М., Олексюк, В. О. Бізнес-процеси в теорії інвестиційної діяльності підприємств. *Агросвіт*. 2021. № 18, С. 22-27. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/18_2021/4.pdf
10. Гетьман О.О. Економіка підприємства: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / О.О. Гетьман, В.М. Шаповал. Київ: Центр навч. літ-ри, 2006. 488 с.
11. Данілов О.Д. Інвестування: Навчальний посібник / О.Д. Данілов, Г.М. Івашина, О.Г. Чумаченко. Київ: «Видавничий дім «Комп'ютерпрес»», 2001. 364 с.
12. Дорошенко Т.В. Формування оптимальної структури інвестиційних ресурсів на підприємстві. *Фінанси України*. 2002. № 9. С. 134-137.

13. Економічна енциклопедія: у трьох томах. Т1 / Редкол.: С.В. Мочерний (відп.ред.) та ін. Київ: Видавничий центр «Академія», 2000. 864 с.
14. Захарін, С. В., Іщенко, І. С. Інформаційне забезпечення інноваційної діяльності суб'єктів господарювання в умовах існуючих викликів. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*, 2023. № 7. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-04-02>
15. Запорожець Г. В. Теоретико-методичні засади управління інвестиційними ресурсами організації. *Бізнес Інформ*. 2020. №4. С. 433–439. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-4-433-439>
16. Запухляк І. Б., Петрина М. Ю. Людський фактор інтелектуальних ресурсів як головний у забезпеченні готовності підприємства до змін. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2019. № 1. С. 17–24.
17. Зінченко О.А. Інвестиційні ресурси: сутність, механізм залучення та роль в економічному розвитку підприємства / О.А. Зінченко, Д.О. Павліщій, Д.С. Зінченко / REPORTER OF THE PRIAZOVSKYI STATE TECHNICAL UNIVERSITY. 2017. №33. С. 50-57.
18. Інвестиційна активність підприємств з виробництва продукції з високою доданою вартістю в умовах обмежених ринків: парадигма та механізми забезпечення: монографія / Н.Ю. Брюховецька, І.П. Булеєв та ін.; НАН України, Інститут економіки промисловості. Київ, 2019. 388 с.
19. Караван, Н. А. Класифікація інвестицій та обґрунтування вибору критеріїв їх ефективності. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 1. С.13-17.
20. Козяр Н. О. Сучасний стан та перспективи використання інвестиційного потенціалу аграрного сектору України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 16. С. 54–60.
21. Лузченко Я.О. Оцінка економічної ефективності інвестиційних проектів: навч. посіб. Київ: Ельга, 2004. 208 с.
22. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: підручник / Т.В. Майорова. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.

23. Мойсеєнко І., Ревак І., Миськів Г., Чапляк Н. Інвестиційний аналіз : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 276 с.
24. Мочерний С.В., Ларіна Я.С., Устенко О.А., Юрій С.І. Економічний енциклопедичний словник: Т.1 / За ред. С.В. Мочерного. Львів: Світ, 2005. 616 с.
25. Новікова М. М., Боровик М. В., Бубирьов Є. А. Теоретичні аспекти управління організаційними змінами на підприємстві. *БІЗНЕС ІНФОРМ*. 2022. №10. С. 219 – 225.
26. Офіційний сайт ПАТ «Укртелеком» URL: <https://ukrtelecom.ua/>
27. Пересада А.А. Інвестиційний процес в Україні. Київ: Лібра, 1998. 392 с.
28. Петрина М.Ю., Кочкодан В.Б. Особливості реалізації інноваційного потенціалу технопарків провідних країн світу. *Інфраструктура ринку*. 2020. №39. С.83-90. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/39-2020>
29. Причепя І. В., Сметанюк О. А., Ратушняк О. Г. Інвестиційна політика європейського союзу в межах зовнішньоекономічних зав'язків з Україною. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2020_5_34
30. Про обов'язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика: Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг від 7 червня 2018 року. № 850. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/z078218#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z078218#Text)
31. Різник, Д. Інвестиційна діяльність в Україні після повномасштабного вторгнення в Україну. *Економіка та суспільство*. 2023. № 48. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-60>
32. Скоробогатова, Н. Є. Інвестування: навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського. 2022. 147 с.
33. Соколов С.А. Формування та підвищення ефективності використання інвестиційних ресурсів підприємств (на матеріалах підприємств чорної металургії України): Дис. канд. екон. наук: 08.06.01 / Київ. нац. екон. ун-т. К., 2002. 179 с.

34. Ткачук В. І., Плотнікова М. Ф., Овдіюк О. М., Куриленко Д. В., Назімов І. Г. Інноваційний вектор управління інвестиційною та антикризовою діяльністю підприємств. *Агросвіт*. 2022. № 3. С. 57–63.

35. Федоренко В. Г., Гойко А.Ф. Інвестознавство: Підручник / За наук. ред. В. Г. Федоренко. 2-ге видання, перероблене Київ: МАУП, 2002. 408 с.

36. Феняк Л.А. Теоретичні підходи до визначення сутності інвестиційних ресурсів підприємств. *Ефективна економіка*. 2017. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5663>

37. Харчук С. А. Стан інвестиційної діяльності підприємств України в умовах економічної нестабільності. *Економіка та держава*. 2020. № 1. С. 66–72.

38. Цвейг Джейсон, Грем Бенджамін. Розумний інвестор. Стратегія вартісного інвестування. Київ: Наш формат, 2019. 544 с.

39. Чорна М.В. Формування ефективної інвестиційної політики підприємства: монографія / М.В. Чорна, С.В. Глухова. Харків: ФОП Шейніна О.В., 2020. 210 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця – Основні фінансово-економічні показники діяльності ПАТ «Укртелеком» за 2019-2021 рр., тис грн.

№ п/п	Показники	Роки			У	%	У	%
		2019 р.	2020 р.	2021 р.	2020 2019	до	2021 2020	до
1	Обсяг продукції (послуг) тис. грн.	6173218,9	5920642,2	5619808,6	95,9		94,9	
2	Чистий дохід від реалізації, тис. грн	6327113	6117115	5936564	96,7		97,0	
3	Собівартість	3830125	3577332	3647169	93,4		102,0	
4	Валовий прибуток	2496988	2539783	2089395	101,7		82,3	
5	Чистий прибуток	601027	864407	506970	143,8		58,6	
6	Середньорічна вартість ОЗ	8856447,5	8733442,5	8744590	98,6		100,1	
7	Середньооблікова чисельність, осіб	28942	24358	21021	84,2		86,3	
8	Продуктивність праці	213,3	243,1	267,3	114,0		110,0	
9	Трудовісткість (7:1), н-годин	0,0047	0,0041	0,0037	87,8		90,9	
10	Фондоозброєність, тис. грн./особу	306,01	358,55	415,99	117,2		116,0	
11	Фондовіддача	0,70	0,68	0,64	97,3		94,8	
12	Фондомісткість	1,43	1,48	1,56	102,8		105,5	

Додаток Б

Таблиця – Динаміка витрат ПАТ «Укртелеком» за елементами операційних витрат

№ п/п	Статті витрат	Роки			У	%	У	%
		2019 р.	2020 р.	2021 р.	2020 2019	до	2021 2020	до
1	Матеріальні витрати тис. грн.	954305	846096	919896	88,7		108,7	
2	Оплата праці, тис. грн	1901924	1860217	1933129	97,8		103,9	
3	Соціальні внески	362969	377158	395328	103,9		104,8	
4	Амортизація	500125	518996	718468	103,8		104,8	
5	Інші операційні витрати	1779634	1593344	1547895	89,5		97,1	
6	Всього витрати	5498957	5195811	5514718	94,5		106,1	

Додаток В

Таблиця – Оцінка вартості та структура майна ПАТ «Укртелеком»

Показники	Роки			У	%	У	%
	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2020 2019	до	2021 2020	до
Усього майна тис. грн. у тому числі:	13052445	13737650	13738859	105,2		100,01	
Необоротні активи, тис. грн	9744054	9641926	9700418	99,0		100,6	
% до майна	74,65	70,19	70,61	-		-	
Оборотні активи, тис. грн	1859780	2249266	1991813	120,9		88,6	
% до майна	14,25	16,37	14,5	-		-	
Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття тис. грн	1448611	1846458	2046628	127,5		110,8	
% до майна	11,1	13,44	14,9	-		-	

Таблиця 1 - Методика розрахунку показників ліквідності та платоспроможності

№ п/п	Показники	Формула для розрахунку	Джерела інформації ф.№1
1	Величина власних оборотних коштів, тис. грн. (ВОК)	Власний капітал + Довгострокові зобов'язання – Основні засоби	ф.1 ряд. 1495 + ф.1 ряд. 1595 - ф.1 ряд. 1010
2	Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності) ($K_{\text{заг}}$)	$\frac{\text{Поточні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	ф.1 ряд. 1195 : ф.1 ряд. 1695
3	Коефіцієнт швидкої ліквідності ($K_{\text{шв}}$)	$\frac{\text{Грошові кошти, розрахунки та інші активи}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	ф.1 (ряд. 1195-1101-1102-1103-1104-1110) : ф.1 ряд. 1695
4	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності) ($K_{\text{аб}}$)	$\frac{\text{Грошові кошти}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	ф.1 (ряд. 1160+1165) : ф.1 ряд. 1695
5	Чистий оборотний капітал, тис. грн. (ЧОК)	Оборотні активи – Поточні зобов'язання	ф.1 ряд. 1195 - ф.1 ряд. 1695
6	Частка оборотних коштів в активах (ОК)	$\frac{\text{Поточні активи}}{\text{Усього господарських коштів (нетто)}}$	ф.1 ряд. 1195 : ф.1 ряд. 1300

Таблиця 2 – Показники ліквідності та платоспроможності ПАТ «Укртелеком»

Показники	Роки			У % 2020 до 2019	У % 2021 до 2020
	2019 р.	2020 р.	2021 р.		
Величина власних оборотних коштів, тис. грн	148310	1939563	2943728	130,8	151,8
К загальної ліквідності	0,68	0,71	1,03	104,1	145,3
К швидкої ліквідності	0,63	0,67	0,97	106,6	144,4
К абсолютної ліквідності	0,11	0,16	0,18	145,7	113,2
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	-869767	-921694	58735	-	-
Частка оборотних коштів в активах	0,14	0,16	0,18	114,9	88,5

Додаток Д

Таблиця 1 – Методика розрахунку відносних показників фінансової стійкості

№ п/п	Показники	Формула для розрахунку	Джерела інформації ф.№1
1	Коефіцієнт автономії (Ка)	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Капітал}}$	$\frac{p.1495}{p.1900}$
2	Коефіцієнт фінансової залежності (Кфз)	$\frac{\text{Капітал}}{\text{Власний капітал}}$	$\frac{p.1900}{p.1495}$
3	Коефіцієнт фінансового ризику (Кфр)	$\frac{\text{Залучений капітал}}{\text{Власний капітал}}$	$\frac{p.1900-p.1495}{p.1495}$
4	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Км)	$\frac{\text{Власні оборотні кошти}}{\text{Власний капітал}}$	$\frac{p.1495-p.1095}{p.1495}$
5	Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень (Кстр)	$\frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Необоротні активи}}$	$\frac{p.1595}{p.1095}$
6	Коефіцієнт довгострокового залучення коштів (Кдз)	$\frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Власний капітал} + \text{довгострокові зобов'язання}}$	$\frac{p.1595}{p.1495+p.1595}$
7	Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел (Кфн)	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Власний капітал} + \text{довгострокові зобов'язання}}$	$\frac{p.1495}{p.1495+p.1095}$

Таблиця 2 – Показники фінансової стійкості ПАТ «Укртелеком»

№ п/п	Показники	Роки			У	%	У	%
		2019 р.	2020 р.	2021 р.	2020 до 2019	до	2021 до 2020	до
1	К автономії	0,71	0,70	0,73	98,2		104,4	
2	К фінансової залежності	1,4	1,42	1,36	101,8		95,7	
3	К фінансового ризику	0,40	0,42	0,36	106,4		85,7	
4	К маневреності власного капіталу	0,04	0,03	0,04	75,0		122,7	
5	К покриття довгострокових вкладень	0,102	0,096	0,18	94,0		186,4	
6	К довгострокового залучення коштів	0,1	0,09	0,15	90,9		167,8	
7	К фінансової незалежності капіталізованих джерел	0,49	0,50	0,51	102,2		101,9	

Таблиця 1 – Методика розрахунку показників рентабельності

№ п/п	Показники	Формула для розрахунку	Характеристика
1	Рентабельність майна підприємства (активів) (P_a)	$P_a = \frac{П_ч}{K_a} \cdot 100$	Пч - чистий прибуток підприємства; Ка – середньорічна вартість активів
2	Рентабельність власного капіталу ($P_{вк}$)	$P_{вк} = \frac{П_ч}{K_n} \cdot 100$	Пч - чистий прибуток підприємства; Кв - середня вартість власного капіталу
3	Рентабельність реалізації продукції (робіт, послуг) ($P_{рп}$)	$P_{рп} = \frac{П_{рп}}{C_{рп}} \cdot 100$	П _{рп} – прибуток від реалізації продукції підприємства; С _{рп} – собівартість реалізації продукції підприємства
4	Рентабельність продажу продукції (P_n)	$P_n = \frac{П_ч}{ЧД} \cdot 100$	Пч - чистий прибуток підприємства; ЧД – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)
5	Рентабельність діяльності (P_d)	$P_d = \frac{П_ч}{B_{оп}} \cdot 100$	Пч - чистий прибуток підприємства; Воп – операційні витрати підприємства

Таблиця 2 – Динаміка показників рентабельності ПАТ «Укртелеком»

№ п/п	Показники рентабельності	Роки			У	%	У	%
		2019 р.	2020 р.	2021 р.	2020 до 2019		2021 до 2020	
1	Усього майна (активів)	4,8	6,45	3,69	134,6		57,2	
2	Власного капіталу	6,81	9,11	5,14	133,8		56,4	
3	Реалізації послуг	65,19	71,0	57,29	108,9		80,7	
4	Продажу	9,5	14,13	8,54	148,8		60,4	
5	Діяльності	10,93	16,64	9,19	152,2		55,3	

Таблиця – Показники аналізу інвестиційної діяльності ПАТ «Укртелеком»

№	Показники	Роки			Відхилення, %	
		2019	2020	2021	2020/ 2019	2021/ 2020
1. Показники фінансової стійкості та структури капіталу						
1.1	К фінансової автономії	0,71	0,70	0,73	98,2	104,4
1.2	К фінансової залежності	1,4	1,42	1,36	101,8	95,7
1.3	К фінансового ризику	0,4	0,42	0,36	106,4	85,7
1.4	К концентрації залученого капіталу	0,29	0,30	0,27	104,5	89,5
1.5	К структури покриття довгострокових вкладень	0,1	0,096	0,18	94,0	186,4
1.6	К структури залученого капіталу	0,27	0,23	0,47	84,6	209,4
1.7	К фінансової незалежності капіталізованих джерел	0,9	0,91	0,85	101,0	93,5
2. Показники рентабельності						
2.1	R сукупного капіталу	5,45	7,58	4,29	139,1	56,6
2.2	R власного капіталу	6,44	8,97	5,03	139,2	56,1
3. Показники реальних та фінансових інвестицій						
3.1	Чистий рух грошових коштів	492990	653731	787337	132,6	120,4
3.2	Чистий рух від всієї діяльності	-7135	134735	68869	-	51,1
3.3	Чистий рух від інвестиційної діяльності	-886850	-1337240	-580553	-	-
4. Показники чистого потоку коштів						
4.1	Відношення чистого потоку коштів до підсумку балансу	0,04	0,05	0,06	126,0	120,4
4.2	Відношення чистого потоку коштів до інвестиційного капіталу	0,05	0,06	0,07	129,5	107,8
4.3	Відношення чистого потоку коштів до акціонерного капіталу	0,05	0,07	0,08	128,3	115,3
4.4	Відношення чистого потоку коштів до прибутку від усієї діяльності	-69,09	4,85	11,43	-	235,6
4.5	Відношення чистого потоку коштів до чистого прибутку	0,82	0,76	1,55	92,2	205,4
4.6	Відношення чистого потоку коштів до прибутку від інвестиційної діяльності	-0,56	-0,49	-1,36	-	-
4.7	Відношення прибутку до інвестиційного капіталу	-0,001	0,013	0,006	-	45,7
4.8	Відношення прибутку до прибутку від інвестиційної діяльності	0,01	-0,10	-0,12	-	-
4.9	Відношення прибутку від інвестиційної діяльності до інвестиційного капіталу	-0,09	-0,13	-0,05	-	-
5. Показники використання інвестиційних ресурсів						
5.1	Рівень фінансових доходів на 1 грн. витрат	0,13	0,09	0,1	65,7	110,6